

MIKKELI

Saimaan rannalla.

Kaupunginvaltuusto 29.8.2022 Liite 1 § 99

Hyvän elämän ohjelman/hyvinvointikertomuksen seuranta ja hyvinvoinnin tila 2021



Hyvän elämän strateginen ohjelma on lakisääteinen hyvinvointikertomus ja -suunnitelma

Yhteisöllisyys

- Syrjäytymisen ehkäisy
- Kumppanuustalo –toimintamalli
- Osallisuuden ja toimijuuden edistäminen

Aktiivinen ja hyvinvointia tukeva arki

- Kansalaislähtöisen toiminnan mahdollistaminen
- Kävelyn ja pyöräilyn edistämisen toimenpiteet
- Luontoympäristön, kulttuurin ja rakennetun ympäristön hyvinvointivaikutusten hyödyntäminen

Sujuva ja turvallinen elämä vauvasta ikäihmisiin

- Yhdyspintatyössä valmistautuminen uuteen maakuntaan
- Fyysinen, psyykkinen, sosiaalinen turvallisuus

Toimenpiteet

- Tunne- ja vuorovaikutuskasvatuspolku varhaiskasvatukseen ja perusopetukseen (sis. mm. kiusaamisen ehkäisyn ja moniammatillisen yhteistyön)
- Yhteisöpedagogit kouluille, yhteisöllinen työ alueittain
- Ehkäisevä päihdetyön toimenpiteet eri ikäisille 4-vuotissuunnitelman mukaisesti
- Verkostomaiset monitoimijaiset toimintamallit sekä yhteisöllisessä työssä että yksilökohtaisissa tukimuodoissa
- Elintapaneuvonta edistää hyviä ravinto-liikunta-unitottumuksia

Toteutuma

- Varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa toteutetaan tunnetaitokasvatuksen vuorovaikutuskasvatuspolkua – Varhaiskasvatuksessa on käytössä yksikkökohtainen vuorovaikutuspolku sekä kehittämisen tukena ja tunne- ja vuorovaikutuskasvattajina on toiminut 3 hanketyöntekijää/varhaiskasvatuksen sosionomia. Kehittämislle on haettu ja saatu jatkoa 4 hanketyöntekijälle.
- Lapset puheeksi -menetelmän käyttöön koulutetaan vuosittain kymmeniä opettajia. –Korona on hidastanut henkilöstön kouluttamista.
- Henkilöstö havainnoi arjessa lapsen tuen tarpeita. Monialaista yhteistyötä toteutetaan mm. aluevarpu-toiminnassa. Perheiden avoin kohtaamispaikka suunniteltiin ja varustettiin kirjaston alakertaan, jossa toiminta aloitettiin tammikuussa 2020. – Kopassa on toiminut myös vanhempien itsensä vetämiä vertaisryhmiä. Koronakuukausina toiminta siirtyi verkkoon ja kesällä Koppa toimi 10 kertaa puistotoimintana saaden hyvä vastaanoton. Syksyllä toiminta jatkui korona-rajoitteiden mukaan vaihdellen.
- Yhteisöpedagogeja ei voitu palkata henkilöstön vähennystoimenpiteiden takia.
- Ehkäisevä päihdetyö: Ehkäisevää päihdetyötä on toteutettu eri ikäryhmille monitoimijaisesti Selvästi paras – toimintamallin mukaan valtuustokauden alkupuolella. 1.5.2020 lakkautettiin ept-koordinaattorin tehtävä. Ehkäisevä päihdetyötä on toteutettu vuonna 2020 pienennetyin resurssein. Suunniteltua toimintaa ja yhteistyötä ei ole kaikilta osin voitu toteuttaa mm. koronarajoitusten vuoksi. Nuorten ehkäisevään päihdetyöhön on osoitettu nuorisohjaajan työaika kaksipäivä viikossa. Ehkäisevän päihdetyön viikolla nuorille kohdistettiin someviestintää ja pidettiin aihetta esillä nuorisotyössä. Koska tapahtumia ei esimerkiksi kouluissa ole voitu toteuttaa, ehkäisevän päihdetyön materiaalia on alettu työstää sähköiseksi, jolloin virtuaaliset toiminnot jatkossa mahdollistuvat. Nuorisotyön yhteistyö poliisin Ankkuritiimin kanssa on kehittämissvaiheessa.
- Essoten ja kaupungin yhteistyönä pilotoitiin ikäihmisten ryhmämuotoinen elintapaohjaus, joka oli samalla osana Xamk:n Hyviö-Pro vaikuttavuus -hanketta. Elintapaneuvonta on vakiinnuttanut toimintamuotojaan.
- Kirjasto ehkäisee syrjäytymistä luku- ja kansalaistaitojen kautta. Kirjastoissa järjestettiin sosiaalisia kohtaamisia mahdollistavia tapahtumia kuten satutunteja, lukupiirejä, sanataidepajoja ja lukukoiratoimintaa. Koronapandemiasta aiheutuneet kirjastotilojen sulkemiset ja kokoontumisrajoitukset haittasivat näitä toimintoja, joista osa siirrettiin verkkoon.

Toimenpiteet

- Kehitetään yhteisöllisyyden toimintamalleja kaupungin, järjestötoimijoiden ja vapaaehtoistoimijoiden yhteistyönä, lähellä kaupunkilaisten arkea

Toteutuma

- Kaupunginosaseuroja koskeva lähidemokratiamalli on hyväksytty -malli sisältää kumppanuuspöytämallin käyttöönoton.
- Koko kaupunkia koskevaa avointa kumppanuuspöytämallia aloitettiin toteuttaa heti uuden valtuustokauden alussa.
- Lähidemokratiaa kehitetään muilta osin edelleen.
- Huhtikuussa 2021 käynnistettiin Seurafoorumi yhteistyössä Etelä-Savon Liikunnan kanssa. Seurafoorumiin kutsutaan mukaan kaikki Mikkelissä toimivat urheiluseurat.



Toimenpiteet










- Kahvitunti kaupunkilaisille. Jalkaudutaan kaupunkilaisten keskuuteen, teemoina kaavoitus, talous, kouluverkko jne
- ”Viikon kysymys” kaupunkilaisille verkkosivuilla
- Lasten ja nuorten kuuleminen ja osallisuus
- Osallistava budjetointi
 - Kokeilu: Nuorille osoitetut testamenttivarat
 - Kokeilu: Ajk:ien strategiset hankkeet
 - Vuonna 2018 kokeilut ja luodaan suunnitelma jatkokekeiluille
- Järjestöstrategia Avustuslinikka-pop up (ohjataan järjestöjä hakemaan avustuksia) & selkeät ohjeistukset avustusten hakuun

Toteutuma

- Omatorilla ovat toteutuneet palaute- ja porinatuokiot.
- Oppilaiden osallisuus oppimisen suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa on ollut perusopetuksen lukuvuoden 2019-2020 painopiste.
- Osallistuvan budjetoinnin kautta on rahoitettu yli 65- vuotiaille liukuesteiden ja riksapyörän hankinta sekä toteutettiin Equal Art Mikkeli –tapahtuma. Osallistuva budjetointi on käytössä myös aluejohtokuntien strategisissa hankkeissa.
- Aluejohtokuntien strategiset hankkeet toteutettu.
- Toteutettu liikuntapaikkarakentamista mm. Ristiinan ja Anttolan polkureitit. Osallisuutta kehitettävä edelleen.
- XAMK:n Hyvinvoiva asukas –hankkeen kautta toteutettu asukkaiden toiveista Suojalammen uimarannan talkoot yhdessä asukkaiden kanssa. Hankeyhteistyönä on toteutettu myös pihaparlamentti ja kehittämiskävely. Hanke tuotti kaupungille kehittämiskävelyoppaan ja Asuinalueiden yhteisöllisyyttä rakentamassa - yhteisömanagerin oppaan.
- Liikkuva Mikkeli 2030 –ohjelma valmistui 2021 osallistuvalla prosessilla kuntalaiskyselyiden ja työpajojen kautta.
- Tapahtumajärjestämisen ohjeistus on laadittu.
- Osallisuussuunnitelman toteutus 2019-2021 on ollut suppeampaa vähentyneen resurssin vuoksi. Valtuustokauden aikana on kuitenkin toimittu osallisuussuunnitelman mukaan.
- Mikkelin kaupunki on mukana Pieksämäen ja Essoten ohella maakuntaliiton koordinoimassa Yhes-järjestöalustan toteuttamisessa.

Hyvän elämän Mikkelä, indikaattorit

Yhteisöllisyys: Indikaattori	Lähtötilanne (Mikkeli/koko maa)/Tavoite (Mikkeli)
Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, % (Kouluterveyskysely)	Lähtötilanne (MLI/koko maa 2017) 2019, 2021: 4.-5. lk: (90,8 %/90,3 %) 90,6 %/89,5 %, 87 %/85,1 % Tavoite: 95 % 8.-9. lk: (75,7 %/75,1 %) 76,1 %/75,2 %, 68,5 %/68,2 % Tavoite: 80 % lukio: (74,4 %/75,3 %) 76 %/74,5 %, 68,5 %/68,4 % Tavoite: 80 % amm: (78,3 %/77,1 %) 74,7 %/76,1 %, 74,8 %/68,4 % Tavoite: 80 %
Elämänlaatusa (EuroHIS-8) hyväksi tuntevien osuus, % (FinSote, aikuisväestö)	Lähtötilanne (2015) 2020: 20-64 v. 53,8 %/koko maa 54,5 %, 57,7 %/56,7 % Tavoite: 60 %  65+ 56,6 %/koko maa 52,4 %, 54,3 %/55,5 % Tavoite: 60 % 
Kokenut vahvaa positiivista mielenterveyttä viimeisen kahden viikon aikana, % (Kouluterveyskysely)	Lähtötilanne (MLI/koko maa 2017) MLI/koko maa 2021: 8.-9. lk: 26,3 %/koko maa 26,9 %, MLI 23 %/koko maa 25,5 % Tavoite: 33 % lukio: 28,6 %/koko maa 30,6 %, MLI 26 %/koko maa 26 % Tavoite: 33 % amm: 31,3 %/koko maa 28,6 %, MLI 30 %/koko maa 26 % Tavoite: 33 %
Ei yhtään läheistä kaveria/ystävää, % (Kouluterveyskysely)	Lähtötilanne (MLI/koko maa 2017) 2019, 2021: 4.-5. lk: 0,6 %/0,7 % 1,1 %/0,9 % 0,9 %/0,8 % Tavoite: 0 % 8.-9. lk: 7,2 %/8,5 % 9,3/9,1 9 %/9,4 % Tavoite: 0 % lukio: 8,1 %/7,2 % 8,2/7,9 8,2 %/8 % Tavoite: 0 % amm: 6,9 %/6,9 % 8,2/8,3 7,7 %/8,6 % Tavoite: 0 %
Tuntee itsensä yksinäiseksi, % (Kouluterveyskysely)	Lähtötilanne (MLI/koko maa 2017, 2019, 2021): 4.-5. lk: 1,8 %/2,7 % 3,6 %/3,4 % 3,3 %/4 % Tavoite: 0 % 8.-9. lk: 8,6 %/9,5 % 10,8 %/10,7 % 14,5 %/15,9 % Tavoite: 0 % lukio: 10,2 %/7,2 % 12,3 %/11,7 % 16,7 %/17,8 % Tavoite: 0 % amm: 7,2 %/9,3 % 12,9 %/10,9 % 15,1 %/17 % Tavoite: 0 %
Itsensä yksinäiseksi tuntevien osuus, % (FinSote, aikuisväestö)	Lähtötilanne (2015), 2020 Kaikki 9,9 %/ koko maa: 8,6 % Tavoite: 0 % 20-64 v. 10,2 %/koko maa: 8,6 % 8,4 %/11 % Tavoite: 0 % 65+ 9,1 %/koko maa 8,6 % 7,1 %/9,3 % Tavoite: 0 %

Painopiste: Yhteisöllisyys	Lähtötilanne (Mikkeli, koko maa)/Tavoite (Mikkeli)
Tupakointi/sähkösavukkeen käyttö päivittäin, % (Kouluterveyskysely)	Lähtötilanne (MLI/koko maa 2017, 2019, 2021): 8.-9. lk: 8,1 % /koko maa 9,7 % 8,5 %/8,0 %, 4,9 %/7,6 % Tavoite: Vähenee kaikissa ryhmissä lukio: 5 % /koko maa 7 % 4,5 %/6,1 %, 2,6 %/4,7 % amm: 34,6 % /koko maa 32 % 30,1 %/28,7 %, 24,1 % /26,3 %
Nuuskaa päivittäin; % (Kouluterveyskysely)	Lähtötilanne (MLI/koko maa 2017, 2019, 2021): 8.-9. lk: 4 %/koko maa 4,5 % 6,3 %/4,9 %, 2,5 %/3,8 % Tavoite: Vähenee kaikissa ryhmissä lukio: 1,8 % /koko maa 3,7 % 3,4 %/3,8 %, 1,1 %/2,6 % amm: 12,1 % /koko maa 10,3 % 13,4 %/14,7 %, 10,3 %/12,1 %
Humalajuominen, % (Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa, Kouluterveyskysely)	Lähtötilanne (MLI/koko maa 2017, 2019, 2021): 8.-9. lk: 8,3 %/koko maa 10,2 % 8,1 %/9,6 %, 8,5 %/8,9 %  Tavoite: Vähenee kaikissa ryhmissä lukio: 17,1 %/koko maa 18,3 % 13,3 %/17,8 %, 10,9 %/14,9 %  amm: 29,2 %/koko maa 28,1 % 29,3 %/26,9 %, 25,4 %/24 % 
Käyttää alkoholia viikoittain, % (Kouluterveyskysely)	Lähtötilanne (MLI/koko maa 2017, 2019, 2021): 8.-9. lk: 3,8 %/koko maa 5 % 4,0 %/4,4 %, 3,2 %/4,1 %  Tavoite: Vähenee kaikissa ryhmissä lukio: 5,9 % / koko maa 6,7 % 3,4 %/6,3 %, 5,2 %/5,5 %  amm: 16,7 % /koko maa 15,6 % 13,0 %/12,8 %, 11,9 %/11 % 
Kokeillut marihuanaa tai kannabista ainakin kerran, % (Kouluterveyskysely)	Lähtötilanne (MLI/koko maa 2017, 2019, 2021): 8.-9. lk: 8,3 %/koko maa 7,9 % 10,5 %/8,9 %, 7,5 %/8,1 %  Tavoite: Vähenee kaikissa ryhmissä lukio: 8,2 % / koko maa 11,8 % 10,1 %/14,0 %, 10,9 %/12,6 %  amm: 19,9 % /koko maa 20,9 % 16,6 %/20,1 %, 14,6 %/17,7 % 
Kannabista viimeisen 12 kk aikana käyttäneiden osuus, %, 20-64-v. (FinSote, aikuisväestö)	Lähtötilanne (2015, 2020): 4,8 %/koko maa: 4,4 %, 2,6 %/4,4 % Tavoite: Vähenee kaikissa ryhmissä
Raittius, % (Kouluterveyskysely)	Lähtötilanne (MLI/koko maa 2017, 2019, 2021): Tavoite: Raittiiden osuus lisääntyy kaikissa ryhmissä 8.-9. lk: 64,5 %/koko maa 61,7 % 63,9 %/60,7 %, 67 %/65,4 % lukio: 36,2 %/koko maa 35,1 % 34,8 %/ 34,9 %, 44,9 %/40,2 % amm: 24 % /koko maa 26,4 % 25,8 %/ 28,6 %, 31 %/34 %
Alkoholia liikaa käyttävien osuus, % (FinSote, aikuisväestö)	Lähtötilanne (2015, 2020): Kaikki 29,5 %/koko maa: 28 %, 36,6 %/31,2 % Tavoite: Vähenee kaikissa ryhmissä 20-64 v. 36,7 % /koko maa 33,2 %, 38,5 %/30,1 % 65+ 13,7 %/koko maa 12,1 %, 32,2 %/34,3 %
Alkoholijuomien myynti asukasta kohti 100%:na alkoholina, litraa	Lähtötilanne (2016): 8,3 l/koko maa 7,1 l, 2017:8,3/7,0, 2018: 8,2 /7.0, 2019: 8,0/6,9, 2020: 8,2/6,9 Tavoite: Vähenee

Aktiivinen ja hyvinvointia tukeva arki – Kansalaislähtöisen toiminnan mahdollistaminen

Toimenpiteet

- Alueelliset matalan kynnyksen kohtaamispaikat
- Verkostomaiset monitoimijaiset toimintamallit
- Eri ikäisten ja eri ryhmien kohtaamisen edistäminen läpäisevästi toiminnassa
- Yhdenvertainen harrastusmahdollisuuksien edistäminen ja harrastusmahdollisuuksien hakujärjestelmä
- Waltti-korttikokeilun kokemukset hyödynnetään jatkon suunnittelussa, vaikuttavuus (vaikutukset hyvinvointiin)

Toteutuma

- Perheiden avoin kohtaamispaikka valmistui kirjaston alakertaan ja avautui 15.1.2020. Avoimen varhaiskasvatuksen yksiköt jatkaneet yhteiskehittämistä kohtaamispaikkatoiminnan suuntaan.
- Kouluilla maksuttomia kerhoja eri harrastetoimijoiden kanssa yhteistyössä.
- Harrastusmahdollisuuksista ja tapahtumista voi hakea tietoa yhes.esavo.fi - ja www.mikkelinyt.fi -sivuilta.
- Voimaa Vanhuuteen – ohjelman vertaisryhmät toimivat, ohjaajia koulutettu ja toiminta laajenee. Voimaa Vanhuuteen -ohjelman myötä alkanut vertaisohjaajatoiminta pyritään käynnistämään uudelleen koronapandemian jälkeen.
- Valtti-ohjelman avulla pyritään löytämään erityistä tukea tarvitseville lapsille liikuntaharrastus.
- LiHAppro ja Aktiivinen arki –harrastetapahtumissa eri toimijoilla mahdollisuus esitellä Mikkelin harrastustarjontaa.
- Walttikortin käytöstä tehty kysely perheille, Xamk:lla on 3-vuotinen vaikuttavuushanke Waltti-korttikokeilun vaikuttavuudesta.
- Seniorikorttiin (50 €/v) ovat oikeutettuja mikkeliläiset 65 vuotta täyttäneet sekä kaikenikäiset työkyvyttömyyseläkeläiset. Lisäksi käytössä vaikeavammaisten liikuntakortti.

Toimenpiteet

- Kevyenliikenteen väylät ja reitistöt (ml pyöräkartat)
- Kevyen liikenteen väylien talvikunnossapito
- Pyöräparkit
- Kaupunkipyörät
- Liikennekäyttäytyminen ja -osaaminen

Toteutuma

- Väyliä on lisätty ja kunnostettu vuosittaisen talousarvion puitteissa.
- Monikäyttöreitit 2,8 km, 4,2 km ja 6,2 km ovat valmistuneet Kalevankankaalle.
- Tehostetun talvikunnossapidon reittejä ei ole toteutettu 2019-2020 talvien aikana kustannussyistä.
- Kaupunkikeskustan kävely- ja pyöräilypainotteisuuden lisäämiskokeilu kevät-kesä 2019 aikana. Osana kokeilua testattiin runkolukittavia pyörätelinemalleja.
- Runkolukittavat pyörätelineet asennettiin keväällä 2021.
- Kävelyn ja pyöräilyn edistämisyhmä on järjestänyt pyöräily- ja kävelytapahtumia Liikkujan viikoilla ja pyöräilyviikoilla sekä riksapyöräkokeilun. Tapahtumissa on lisätty tietoa liikennesäännöistä ja turvallisuusosaamista ja turvallisuutta jakamalla mm. heijastimia, pyörän etu- ja takavaloja.
- Mikkeli liittyi pyöräilykuntien verkostoon vuoden 2021 alusta lähtien.
- Maantiepyöräilykartan ensimmäinen versio valmistuu kesälle 2021.
- Retkeilyreittejä on kunnostettu ja opastusta parannettu 2021, työ jatkuu 2022. Anttolan ja Ristiinan opastetut polkureitit valmistuivat 2021



Toimenpiteet

- Lähiluontoympäristön hyödyntäminen
- Liikuntapaikkojen ym. rakennetun toimintaympäristön hyödyntäminen
- Kulttuuritoiminta hyvinvoinnin edistäjänä

Toteutus

- Hyvän mielen kävelytapahtumilla Mikkeli puistossa ja Kaihunharjulla nostettiin esiin luontoympäristöä luonnon läheisyyttä kaupunkiympäristössä ja luonnon hyvinvointivaikutuksia.
- Liikkuva Mikkeli 2030 –ohjelma valmistui jatkona liikuntapaikkakartoitukselle.
- Kirjasto, kulttuuripalvelut, orkesteri, museot ja kansalaisopisto tuottavat hyvinvointia edistäviä palveluja kansalaisten arkeen ja juhlaan peruspalveluna.
- Maakunnallisen kulttuurihyvinvointisuunnitelman suosituksia taiteen ja kulttuurin keinoista hyvinvoinnin edistämiseksi on hyödynnetty kaupungin eri toiminnoissa.
- Kaupunki on ollut mukana Parasta Etelä-Savon hakeen toimenpiteissä ja hyödyntää jatkossa hankkeen loppuraporttia Ihmisen huoltokirja. Hyvinvointia taiteesta, kulttuurista ja luonnosta.
- Mikkelin Kulttuurin unelmavuosi 2022 – hanketta valmisteltiin syksyllä 2020. Kulttuurin unelmavuoden tavoitteena on parantaa kulttuurin saavutettavuutta Mikkeliissä ja nostaa sen näkyvyys uudelle tasolle. Tarkoituksena on aktivoida alueen toimijoita sekä kulttuurin harrastajia ja kuluttajia. Hanke tukee Mikkelin kaupungin strategista päämäärää hyvinvoivasta Mikkelistä, jossa painopisteet ovat yhteisöllisyydessä sekä aktiivisessa ja hyvinvointia tukevassa arjessa. Aktiivinen osallistuminen kulttuuritoimintaan lisää yhteisöllisyyttä, osallisuutta, sallivuutta ja vahvistaa luottamusta itseän ja elämään. Hanke toteutetaan osana Saimaa-ilmiötä, jossa Mikkeli aloittaa keskuskaupunkien kesken jaettujen kulttuurin unelmavuosien sarjan ensimmäisenä vuonna 2022. Hankkeen rahoittaa Etelä-Savon Maakuntaliitto Euroopan aluekehitysrahastosta sekä Mikkelin kaupunki.

Hyvän elämän Mikkelä, indikaattorit

Aktiivinen ja hyvinvointia tukeva arki: Indikaattori	Lähtötilanne (Mikkeli/koko maa)/Tavoite (Mikkeli)
Harrastaa jotakin vähintään kerran viikossa, % (Kouluterveyskysely)	Lähtötilanne (Mli/koko maa 2017, 2019, 2021): 4.-5. lk: 82 %/83,3 %, 87,8 %/ 89,4 %, 86,2 %/86,3 % Tavoite: 100 % 8.-9. lk: 89 %/89,9 %, 96,2 %/ 95,9 %, 96,3 %/95,8 % Tavoite: 100 % Lukio: 94 % /93,4 %, 97,0 %/ 97,8 %, 97,8 %/98 % Tavoite: 100 % Amm. opp: 78,3 %/81,5 %, 90,8 %/ 91,1 %, 92,6 %/91,8 % Tavoite: 100 %
Aktiivisesti järjestötoimintaan tms. osallistuvien osuus,% (FinSote, aikuisväestö)	Lähtötilanne (2015, 2020): Kaikki 25,5 %/koko maa: 27,6 %, 27,1 %/24,6 % Tavoite: 30 % 20-64 v. 22,9 %/koko maa 27,6 %, 27,7 %/23,5 % Tavoite: 30 % 65+ 31,6 %/koko maa 27,8 %, 26,1 %/27,4 % Tavoite: 33 % 
Vähintään tunnin päivässä liikkuvat, % (Kouluterveyskysely)	Lähtötilanne (Mli/koko maa 2017, 2019, 2021): 4.-5. lk: 48,1/ 45,1 %, 41,9 %/39,5 %, Tavoite: 100 % 8.-9. lk: 22,1 %/19,2 %, 22,6 %/21,9 % Tavoite: 100 % lukio: 13,6 %/ 13,1 %, 12,4 %/13,9 % Tavoite: 100 % amm: 11,5 %/12,6 %, 15,1 %/15,0 % Tavoite: 100 % 
Vapaa-aikana liikuntaa harrastavien osuus, % (FinSote, aikuisväestö)	Lähtötilanne (2015): 81,2 %/ koko maa(2016) 78,8 % Tavoite: 100 % Seurantatietoa ei ole saatavilla.
Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17-24 v. (% vastaavanikäisestä väestöstä)	Lähtötilanne (Mli/koko maa 2016): 6,3 %/koko maa 8,3 % 2019: Mli 6,5 %/koko maa 7,5 % Tavoite: 5 %
Kävijämäärät (kirjasto, museo, orkesteri, kulttuuripalvelut, uimahalli, teatteri, kansalaisopisto)	Tilanne 2017/2018/2019/2020/2021 Tavoite Kaikissa kävijämäärät kasvavat Koronapandemian aiheuttamat rajoitukset vaikuttivat kaikkeen toimintaan Kirjasto: 635 534/582 766/575 822/ 367 567/247 935 Museo: 38 491/28 771/37 472/ 18 253/38 555/40176 Orkesteri: 16 918/13 525/ 18546/ 4812 (verkkolähetysten katselukertoja 14 327)/7366 (verkkolähetysten katselukertoja 6211) Kulttuuripalvelut Kävijämäärä omilla ja muiden kanssa yhteistyössä järjestetyissä tapahtumissa: 47 467/41 501/52 505/ 10947/27177 Kävijämäärä tapahtumissa, joihin on myönnetty kohdeavustusta: 13 293/7 688/18 173/ 899/7622 Säännöllistä kulttuuriavustusta saavien kävijä-/osallistujamäärä: 12 011/ 13 184/14 601/ 6895/5104 Uimahalli: 148 829/168 133/177 547/ 93 946/94 776 Teatteri: 37 586/32 834/ ?/11287/? Kansalaisopisto: 6158/6131/5403/ 4644/3825

Toimenpiteet

- Yhteensovittava johtaminen kaupungin ja muiden toimijoiden kesken, mm. si-sote-järjestöt
- Ohjaamo Olkkari-toiminnan moniammatillisuuden turvaaminen
- Perheiden hyvinvoinnin tukeminen eri elämäntilanteissa
- Erityistilanteiden tunnistaminen (myös heikot signaalit) matalalla kynnyksellä, parisuhteiden tuki varhain sekä eroauttaminen
- Lähikouluperiaatteen vahvistaminen siten, että lapsille ja nuorille mahdollistuu tarvittavat tukitoimet ensisijaisesti omalla koulualueellaan. Toimintaa kehitetään yhdessä Essoten koulutiimien kanssa turvaten lapsen ja perheen palvelut matalalla kynnyksellä ja varhaisesti.

Toteutuma


- Essoten ja kaupungin yhteinen lasten, nuorten ja perheiden palvelujen yhteensovittavan johtamisen ryhmä linjannut ja vakiinnuttanut toimintansa.
- Ohjaamo Olkkari toimii moniammatillisesti.
- Perheiden hyvinvointi ja erityistilanteet: Perheneuvo, Olkkari, opiskeluhuoltopalvelut ja perheneuvoverkosto sekä näiden ohjausryhmät toimivat perheiden hyvinvoinnin tukemiseksi ja erityistilanteiden tunnistamiseksi. Varhaiskasvatus, esi- ja perusopetus toteuttavat kolmiportaista tukea sekä Lapset puheeksi –keskusteluja ja neuvonpitoja (LP). LP käytössä myös mm. neuvolassa. Mikkeli aktiivisesti mukana maakunnallisissa varhaisen tuen ja eroauttamisen kehittäjäryhmissä sekä eroauttamisen hankkeiden toimenpiteissä (mm. lapsen osallisuus erossa).
- Lähikouluperiaatetta vahvistettu siirtämällä erityisluokanopetusta oppilaiden omille lähikouluille.
- Oppilaiden ja opetuksen tukea lähikoulussa ja henkilöstön osaamista on vahvistettu mm. Tuuve & Inkku (tuetun verkko-opetuksen ja inklusion kehittäminen), konsultoivan sairaalaopetuksen sekä tunne- ja vuorovaikutuskasvatuksen hankkeilla.
- Monitoimijainen arviointi käytössä neuvolan perheteimissä sekä yhdellä koulutiimialueella viidestä.

Toimenpiteet

- Sisäilmaongelmien hallittu hoitaminen ja ehkäisy
- Kokemus turvallisuudesta (mm. ympäristön siisteys, esteettisyys, valaistus, ei lymypaikkoja)
- Esteettömyyssuunnitelman päivitys
- Suunnitelma ikääntyneen väestön tueksi
- Kotouttaminen, maahanmuuttajat osaksi yhteisöjä
- Osallisuuden kokeminen

Toteutuma

- Sisäilmatyöryhmissä puututaan sisäilmaongelmiin monitoimijaisesti.
- Esteettömyyssuunnitelman päivitys valmistunut keväällä 2021. Vammaisneuvosto ja monet toimijat osallistuivat aktiivisesti suunnitelmatyöhön. Lisäksi järjestettiin esteettömyyskävelyitä kaupunkikeskustassa ja julkisissa sisätiloissa, kuten pääkirjasto.
- Essote on laatinut alueellisen ikäohjelman.
- Vammais- ja vanhusneuvoston kuulemista on aktiivisesti kehitetty yhteistyössä neuvostojen kanssa. Vaikuttavimmaksi on havaittu riittävän varhainen kuuleminen jo asioiden suunnitteluvaiheessa.
- Vammaisneuvosto ja vanhusneuvosto ovat antaneet aktiivisesti esteettömyyslausuntoja ja kannanottoja.
- Liikuntapaikkojen esteettömyystiedot kirjattu kaupungin nettisivuille.
- Esteetön kota ja ulkokäymälä Säynätin retkeilyreitit yhteydessä ovat todettu hyväksi ja käyttäjät ovat ne löytäneet. 2021 Säynätin laituri muutettiin esteettömäksi ja rakennettiin lyhyt esteetön polku rantaan ja sinne esteetön tulipaikka. Lisäksi parkkialueen esteettömyyttä parannettiin. Pitkäjärvellä esteetön laituri on myös kovassa käytössä.
- Liikenneturvallisuussuunnitelma päivitettiin vuoden 2019 aikana.
- Liikennekäyttäytymiskysely toteutettiin syksyllä 2020.
- Kirjastossa toteutettiin maahanmuuttajille suunnattu Kirjastossa kuin kotonaan-hanke, jossa kokeiltiin eri kieliryhmien kanssa laajalti erilaista toimintaa, kuten esimerkiksi kirjastokaveritoiminta. Hanke lisäsi molemminpuolista oppimista, ymmärrystä ja verkostoitumista ja siinä tuotettiin uusia materiaaleja, kuten maahanmuuttajalapsille tarkoitettu virtuaalinen kirjastosuunnistus. Monia toimintoja suunnitellaan jatkettavaksi yhteistyökumppaneiden voimin. Suunniteltu hankkeen jälkeinen toiminta tyrehtyi 2020 koronan vuoksi.

Sujuva ja turvallinen elämä vauvasta ikäihmisiin: Indikaattori	Lähtötilanne (Mikkeli/koko maa)/Tavoite (Mikkeli)
Asuinalueensa turvallisuuteen tyytyväisten osuus, % (FinSote, aikuisväestö)	Lähtötilanne (2015): ei indikaattoritietoa 2016-2021 Kaikki 92,8 %/koko maa 91,2 % Tavoite: 95 % 65v + 92,9 %/koko maa 91,8 % Tavoite: 95 %
PYLL- indeksi (Potential Years of Life Lost), Ennenaikaisesti menetetyt elinvuodet	Lähtötilanne (2010-2014): Miehet: Tilanne koko maata huonompi, etenkin alkoholin ja tupakan osalta. Ennenaikaiset menetykset suurimmat: 1) Tapaturmat ja myrkytykset, joista 58 % itsemurhat 2) verenkiertoelinsairaudet ja pahanlaatuiset kasvaimet (keuhkosyöpä) Naiset: Tilanne koko maan tasolla. Kehitys positiivisinta koko maassa alkoholin suhteen. Huomio tupakan haittoihin. Ennenaikaiset menetykset suurimmat 1) pahalaatuiset kasvaimet (keuhkosyöpä), trendi huonompaan suuntaan 2) tapaturmat ja myrkytykset, trendi parempaan suuntaan, alkoholihaitat pienentyneet Tavoite: koko maan taso, erityinen huomio: Miehet: alkoholin ja tupakan haittojen vähentäminen. Naiset: Tupakan haittojen vähentäminen. Molemmilla lihavuuden ehkäisy. Essote ei ole toteuttanut PYLL-tilanteen seurantaa 2015-2021. Seurantatietoa ei näin ollen ole olemassa.
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa,% (Kouluterveyskysely)	Lähtötilanne (MLI/koko maa 2017, 2019, 2021): 4.-5. lk: 6,7 %/ koko maa 7,3 %, 7,7 %/ 7,2 %, 6,8 %/7,9 % Tavoite: 0 % 8.-9. lk: 6,6 %/koko maa 5,8 %, 6,3 %/5,5 %, 5,1 %/6 % Tavoite: 0 % lukio: 1 %/ koko maa 1,1 %, 0,4 %/1,1, 0,4 %/1,1 % Tavoite: 0 % amm: 3 %/koko maa 3,3 %, 4,2 %/3,6 %, 1,7 %/2,9 % Tavoite: 0 % 
Hyvä keskusteluyhteys vanhempien kanssa, % (Kouluterveyskysely)	Lähtötilanne (MLI/koko maa 2017, 2019): Tavoite: Paranee kaikissa ryhmissä 4.-5. lk: 58,6 %/6,7 %/ koko maa 58,3 %, 64,5 %/ 61,7 % 8.-9. lk: 36,4 %/koko maa 39,5 %, 48,4 %/ 46,6 % lukio: 33,8 %/ koko maa 38,8 %, 41,4 %/ 44,5 % amm: 40,5 %/koko maa 40,5 %, 48,6 %/ 46,1 %

Mikkelin väestö

- alle 18 vuotiaita 17 % väestöstä, noin 9000 lasta/nuorta

- 18-64 vuotiaita 56 % väestöstä, noin 29 700 henkilöä

- yli 65 -vuotiaita väestöstä 27 % eli yhteensä reilu 14 000 henkilöä

- Lähes 25 % Mikkelin lapsiperheistä on yhden vanhemman perheitä (maan keskitasoa)

- Avioerojen määrä on koko maan keskitasoa ja vertailukaupunkeja vähäisempää

- Ahtaasti asuminen on Mikkelissä muuta maata vähäisempää kaikissa ikäryhmissä

Toimeentulo

- Mikkelissä pienituloisuusaste on hieman maan tasoa korkeampi
- Nuorten kokema perheen taloudellinen tilanne on kohentunut viime vuosina (2017-2019-2021)
- Perheen koettu taloudellinen tilanne kohtalainen tai sitä huonompi (2017-2019-2021)
 - 8.-9. lk: 35 % → 25 % → 31 %
 - amm. opisk: 42 % → 38 % → 36 %
 - lukiolaiset: 43 % → 39 % → 29 %

Työkyky ja työllisyys, Mikkel

- Työllisiä väestöstä on 38,7 % (koko maa 40,9 %)
- Työttömiä työvoimasta on 12,4 % (koko maa 13 %)
- Nuorisotyöttömiä 18-24-vuotiaasta työvoimasta on 17,3 % (koko maa 16,7 %)
- Työttömien aktivointiaste on heikentynyt koronan alkuvaiheessa, tilanne sama kaikissa vertailukunnissa ja koko maassa
- Rakennetyöttömyys on maan keskitasoa
- **Lähes 25 % työikäisistä** (20-64 -vuotiaat) arvioi työkykynsä heikentyneeksi
- Mikkeliläisistä työikäisistä **23 %** (vuonna 2018 35 %) arvioi, ettei jaksanut työelämässä vanhuuseläkeikään saakka (koko maan tasoa ja monia vertailukaupunkeja parempi tilanne)
- Työkyvyttömyyseläkkeellä 16-64 -vuotiasta on 7 %, mikä on maan keskitasoa (koko maa alle 6 %) ja vertailukaupunkeja yleisempää pl Kotka.

Elämänlaatu, tyytyväisyys elämään, lapset ja nuoret (Mikkeli)

- **Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, % samanikäisistä (2019→2021)**
 - 4.-5. lk: 91 % → 87 % (koko maa 90 %-85 %)
 - 8.-9.lk: 76 % → 68,5 % (koko maa 75 %-68 %)
 - amm. opisk: 75 % → 75 % (koko maa 77 %-71 %)
 - lukiolaiset: 76 % → 68,5 % (koko maa 75 %-68%)
- **Keskusteluaikeuksia vanhemman kanssa, % (2017-2019-2021)**
 - 4.-5. lk: 1,8 % → 2,7 % → 1,4 % (koko maa 2 %-2 %-2,6 %)
 - 8.-9.lk: n. 7 % → 5,6 % → 8 % (koko maa 7,9 %-6,6 %-7,9 %)
 - amm. opisk: 6 % → 7,2 % → 7,6 % (koko maa 7 %-6 %-7 %)
 - lukiolaiset: 6,5 % → 3 % → 4,5 % (koko maa 6 %-5 %-6,4 %)
- **Mahdollisuus keskustella koulun aikuisen kanssa mieltä painavista asioista, % (2019-2021)**
 - 4.-5 lk: n. 50 % → 57 % (koko maa 51 %-56 %)
 - 8.-9.lk: n. 40 % → 46 % (koko maa 43 %-44 %)
 - amm. opisk: n. 48 % → 56 % (koko maa 48 %-56 %)
 - lukiolaiset: n. 40 % → 42 % (koko maa 40 %-42 %)
- **Koulu-uupumus, % (2017-2019-2021)**
 - 8.-9. lk: 12 % → noin 16 % → 18,5 % (koko maa 16 %-20 %)
 - amm. opisk: 7 % → n. 6 % → 7 % (koko maa 8 %-11,5 %)
 - lukiolaiset: 12% → 13 % → 18 % (koko maa 15,5 %-21 %)

Elämänlaatu ja onnellisuus, aikuisväestö

- **Elämälaatunsa (EuroHIS-8) hyväksi tuntevien osuus, %, (2015, 2020)**
 - 20- 64 vuotiaat: 54 % → 58 % (koko maa 54,5 %-57 %)
 - yli 65 vuotiaat: 56,6 % → 54 % (koko maa 52,4 %- 56 %)
- **Onnelliseksi itsensä tuntevien osuus, %, (2020)**
 - 20 -64 –vuotiaat: 58 % (koko maa 50 %)
 - yli 65 –vuotiaat: 58 % (koko maa 54 %)

Osallisuus

Harrastaminen

- Harrastaa jotakin vähintään kerran viikossa (2019-2021)
 - 4.-5. lk: 88 % → 86 % (koko maa 89 %-86 %)
 - 8.-9. lk: 96 % → 96 % (koko maa 96 %-96 %)
 - ammattiin opisk: 91 % → 93 % (koko maa 91 %-92 %)
 - lukiolaiset: 97 % → 98 % (koko maa 98 %-98 %)
- Osallistuu aktiivisesti järjestötoimintaan tmv (2020)
 - 20-64 vuotiaat: 28 % (koko maa 23,5 %)
 - yli 65-vuotiaat: 26 % (koko maa 27 %)

Mielen hyvinvointi

- Mielialaan liittyviä ongelmia, ahdistusta ja masennusta on enenevästi lapsilla ja nuorilla, erityisesti tytöillä (Kouluterveyskysely 2021)
- Depressio- ja psykoosilääkkeiden käyttö on yleistä, lääkkeiden käyttö on lisääntynyt eniten nuorilla ikäryhmillä
- Mielen terveyden ja käyttäytymishäiriöiden vuoksi käynnit terveydenhuollossa ja sairauslomamat ovat lisääntyneet Mikkelissä, vertailukunnissa ja koko maassa (2016-2020)
- Mielen terveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkkeellä 25-64 vuotiaista (4,2 % - 4,2 % saman ikäisestä väestöstä) **on Mikkelissä vertailukaupunkeja enemmän** (pl. Kotka) sekä koko maan (3,4 %-3,4 %) tasoa enemmän (2018-2020)
- Huostaanotettujen ja kiireellisesti sijoitettujen 0-17 v. lasten ja nuorten määrä on noussut Mikkelissä, vertailukaupungeissa kuten koko maassa (2016-2020)
- Huostassa vuoden aikana (2020) olleiden määrä, % vastaavan ikäisestä väestöstä on Mikkelissä 1,5 %, joka on noin 120 lasta/nuorta noin 8000:sta 0-17 -vuotiaista mikkeliäisestä (koko maa 1,2 %, Seinäjoki 1,2 %, Hämeenlinna 1,8 %, Kotka 1,8 %, Joensuu 1,7 %, Porvoo 0,7 %, Lappeenranta 0,6 %)

- Suomalaisten mielenterveydessä ei ole tapahtunut vastaavaa hyvää kehitystä kuin fyysisessä terveydessä.
- Heikentyneen mielenterveyden kustannukset: noin 11 miljardia € / vuosi.
- Mielenterveyden vahvistamiseen kohdistuvat terveystoimenpiteet ovat jääneet vaatimattomiksi suhteessa siihen, mikä on heikentyneen mielenterveyden osuus kansanterveyden haasteista.
- Mielenterveyttä on tutkitusti mahdollista vahvistaa ja mielenterveyden ongelmia ehkäistä ja hoitaa.
- Mielenterveyden edistäminen, häiriöiden ehkäisy ja hyvä hoito ovat tärkeitä sekä kansanterveyden että kansantalouden näkökulmasta.

Lastensuojelun palvelut: Vaikuttavuus

Lastensuojeluliiton tutkimuksen mukaan:

- Jos päihde- ja rikoskierteeseen ajautunutta poikaa pystyttäisiin auttamaan lastensuojelutarpeen selvityksen jälkeen erityisnuorisotyön, päihdepsykiatrisen poliklinikan ja koulun yhteistyön avulla, maksaisi se 5 500 euroa.
- Kriisiytynyt tilanne, joka johtaa kiireelliseen sijoitukseen ja huostaanottoon nostaa kustannukset moninkertaisiksi. Vuoden sijoituksen jälkeen kustannukset olisivat jo yli 110 000 euroa.
- Pitkäaikainen kodin ulkopuolelle sijoittaminen nostaa kustannukset kymmenkertaiseksi verrattuna lastensuojelun avopalveluihin. Yhden vuoden laitossijoituksen kustannuksilla voitaisiin esimerkiksi:
 - järjestää intensiivistä perhetyötä yli seitsemäksi vuodeksi
 - perhe voisi käydä perheneuvolassa yli 400 kertaa
 - kotipalvelua voitaisiin järjestää lähes 3000 tuntia

HUOM Huolestuttavaa on, että oireilevat nuoret saavat usein runsaasti tukea, mutta se ei monesti johda tilanteen kohentumiseen (Syntymäkohortti 1997, THL).

Yksinäisyys

Tuntee itsensä yksinäiseksi (2017-2019-2021)

- 4.-5. lk: 1,8 % → 3,6 % → 3,6 % (koko maa 2,7 %- 3,4 % - 4 %)
- 8.-9. lk: 8,5 % → n. 11 % → 14,5 % (koko maa 9,5 %- 10,7 % - 16 %)
- amm. opisk.: 7 % → 13 % → 15 % (koko maa 9,3 % - 11 % - 17 %)
- lukiolaiset: 10 % → 12 % → 16,7 % (10,3 % - 11,7 % - 17,8 %)

Ei yhtään hyvää kaveria/ystävää (2017-2019-2021)

- 4.-5. lk: noin 0,5 % → 1 % → noin 1 % (koko maa 0,7 % - 0,9 % - 0,8 %)
- 8.-9. lk: noin 7 % → 9 % → 9 % (koko maa 8,5 % - 9 % - 9,4 %)
- amm.opisk.: 7 % → 8 % → 7,7 % (koko maa 7 % - 8 % - 8,6 %)
- lukiolaiset: 8 % → 8 % → 8 % (koko maa 7 % - 8 % - 8 %)

Itsensä yksinäiseksi tuntevien osuus, % (2020)

- 20 - 64 vuotiaat 8,4 % (koko maa 11 %)
- Yli 65 -vuotiaat 7 % (koko maa 9 %)

Koulukiusaaminen

- **Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % (2017-2019-2021)**
 - 4.-5. lk: 7 % → n. 8 % → 7 % (koko maa 7 % - 7 % - 7 %)
 - 8.-9. lk: 6,5 % → n. 6 % → 5 % (koko maa 6 % - 5,5 % - 6 %)
 - amm. opisk: n. 3 % → n. 4 % → 1,7 % (koko maa 3,4 % - 3,6 % - 3 %)
 - lukiolaiset: 1 % → 0,4 % → 0,4 % (koko maa 1 % - 1 % - 1 %)
- **Koulukiusaaminen loppunut tai vähentynyt kiusaamisesta kertomisen jälkeen, % (2017-2029-2021)**
 - 8.-9. lk: 53,6 % → 53,5 % → 48,5 %

Häirinnän ja väkivallan kokeminen

Kokenut fyysistä uhkaa vuoden aikana (2019-2021)

- 8.-9. lk: 19,6 % → 16,5 % (koko maa 17 %-16 %)
- amm. opisk.: 15 % → 14,8 % (koko maa 16 % -15 %)
- lukiolaiset: n. 7 % → 10,8 % (koko maa 10,7 % -10 %)

Häiritsevää seksuaalista ahdistelua tai ehdottelua vuoden aikana, % (2019-2021)

- 8.-9. lk: 21,4 % → 28,3 % (koko maa 20,6 %-30,2 %)
- amm. opisk.: 19,7 % → 24,8 % (koko maa 17,5 %-25,4 %)
- lukiolaiset: 21,7 % → 38,7 % (koko maa 21,9 %-33,5 %)

Kokenut fyysistä väkivaltaa vanhemman tai muiden huolta pitävien tekemänä vuoden aikana, % (2019-2021)

- 4.-5. lk: 12,2 % → 12,8 % (koko maa 12,5 %-15,1 %)
- 8.-9. lk: 10,3 → 11 % (koko maa 11,8 %-12,5 %)
- amm. opisk.: 4,4 % → 6,2 % (koko maa 6,8 5-6,7 %)
- lukiolaiset: 5,6 % → 7,1 % (koko maa 7,3 %-7,9 %)

Kokenut henkistä väkivaltaa vanhemman tai muiden huolta pitävien taholta vuoden aikana, % (2019-2021)

- 4.-5- lk: 16,9 % → 22,4 % (koko maa 17,1 %-25,5 %)
- 8.-9. lk: 28,5 % → 28,3 % (koko maa 27,9 %-31,3 %)
- amm. opisk.: 18,8 % → 21,3 % (koko maa 21,8 %- 24 %)
- lukiolaiset: 27 % → 32 % (koko maa 28,2 %-32,9 %)

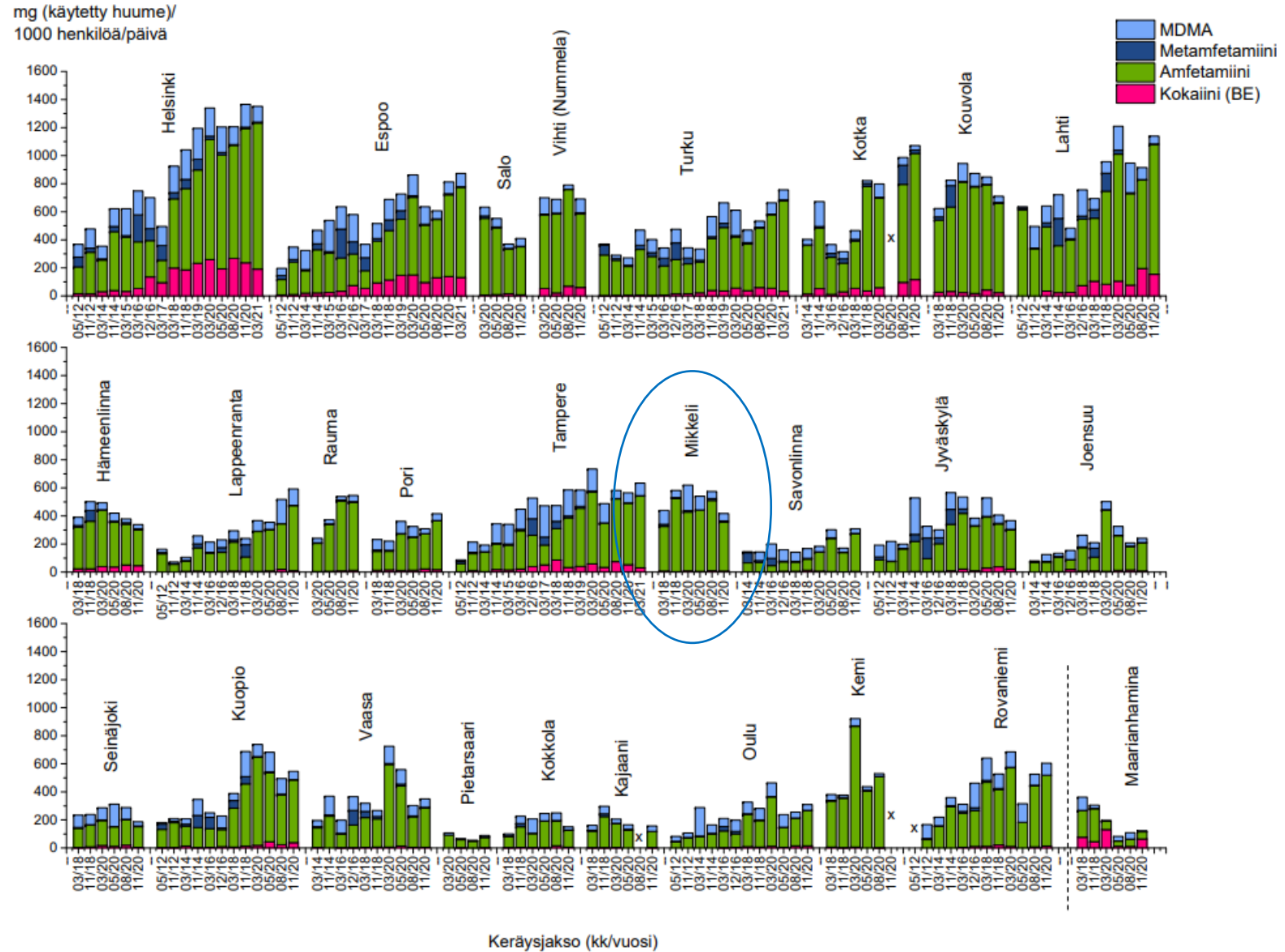
Päihteiden käyttö, nuoret

- **Raittiita nuorista, % (2017-2019-2021)**
 - 8.-9. lk: 65 % → 64 % → **67 %** (koko maa 62 %- 61 %-65,4 %)
 - amm. opisk: n. 25 % → 26 % → **31 %** (koko maa 28 %-28,6 %-34 %)
 - lukiolaiset: 37 % → 35 % → **45 %** (koko maa 35 %- 35 %- 40 %)→ Nuorilla alkoholin käyttö on vähentynyt
- Tupakointi on vähentynyt kaikissa ikäryhmissä
- Nuuskan käyttö on vähentynyt kaikissa nuorten ikäryhmissä
- Kannabiksen kokeilut/käyttö (ainakin kaksi kertaa) ovat **vähentyneet yläasteikäisillä ja ammattiin opiskelevilla ja lisääntynyt lukiolaisilla, etenkin tytöillä**
- **Laittomia huumeita on kokeillut, % (2017-2019-2021)**
 - 8.-9- lk: 8,3 % → 10,5 % → 7,5 % (koko maa 8 %-9 %-8 %)
 - amm.opisk: 19 % → 17 % → 14,6 % (koko maa 19 %-20 %-18 %)
 - lukiolaiset: 8,3 % → 10 % → **10,9 %** (koko maa 11,5 %-14 %-12,6 %)
- Mikkelissä nuoret kokevat huumeiden hankkimisen omalla paikkakunnalla helpoksi

Päihteiden käyttö, aikuisväestö

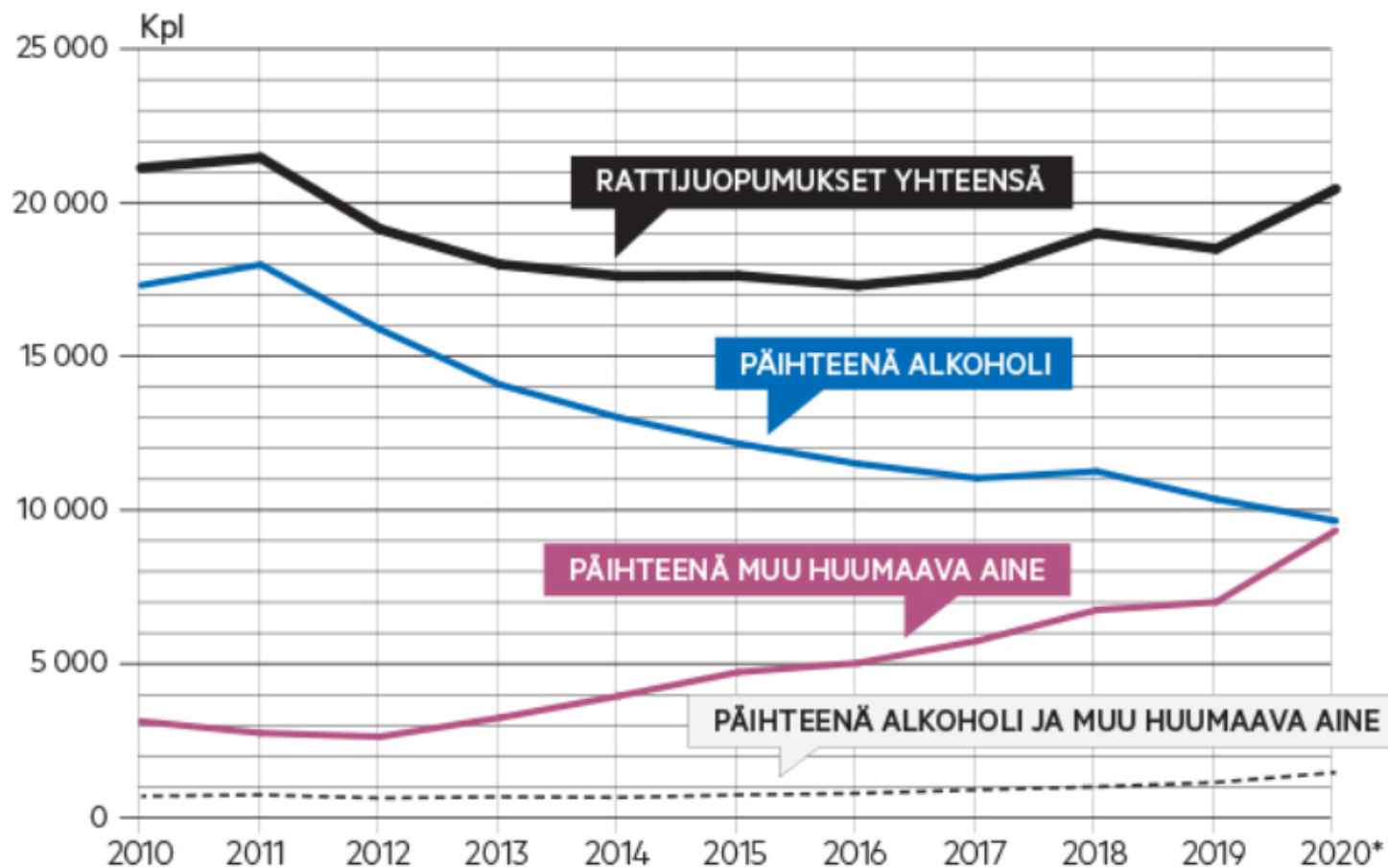
- Aikuisista 11 % tupakoi päivittäin, koko maassa 12 % – osuus on laskenut ja alittaa EU:n nykyisen 19 prosentin keskiarvon.
- Liikaa alkoholia käyttävien osuus (2028-2020):
 - 20-64 -vuotiaat: 35 % → **38,5 %** (koko maa 30 %)
 - yli 65 –vuotiaat: **32 %** (koko maa 34 %)Määrä ylittää selvästi EU:n keskiarvon (20 %).
- Vanhemman liiallinen alkoholin käyttö aiheuttanut haittaa, % (2017, 2019, 2021)
 - 4.-5. lk: 1,3 % → **2,2, %**
 - 8.-9. lk: 4,5 % → 5,7 % → **5 %** (koko maa 5 %- 5 %- 5 %)
 - amm. opisk: 5 % → 6 % → **8 %** (koko maa 6 %- 7 % - 7 %)
 - lukiolaiset: 6,5 % → n. 6 % → **8 %** (koko maa 6 % - 6 % -6 %)
- Alkoholin aiheuttaminen sote-kustannusten hillitseminen on mahdollista hyvällä hoitoon pääsyllä ja ennakoivalla otteella palveluissa (Rautiainen, Ryynänen, Laatikainen 2018, THL)

Jätevesitutkimus (Mikkeli 3/2018-11/2020)



Huumeidenkäyttö liikenteessä kipusi viime vuonna ennätyslukemiin – rattijuopoista ensi kertaa historiassa puolet huumekuskeja

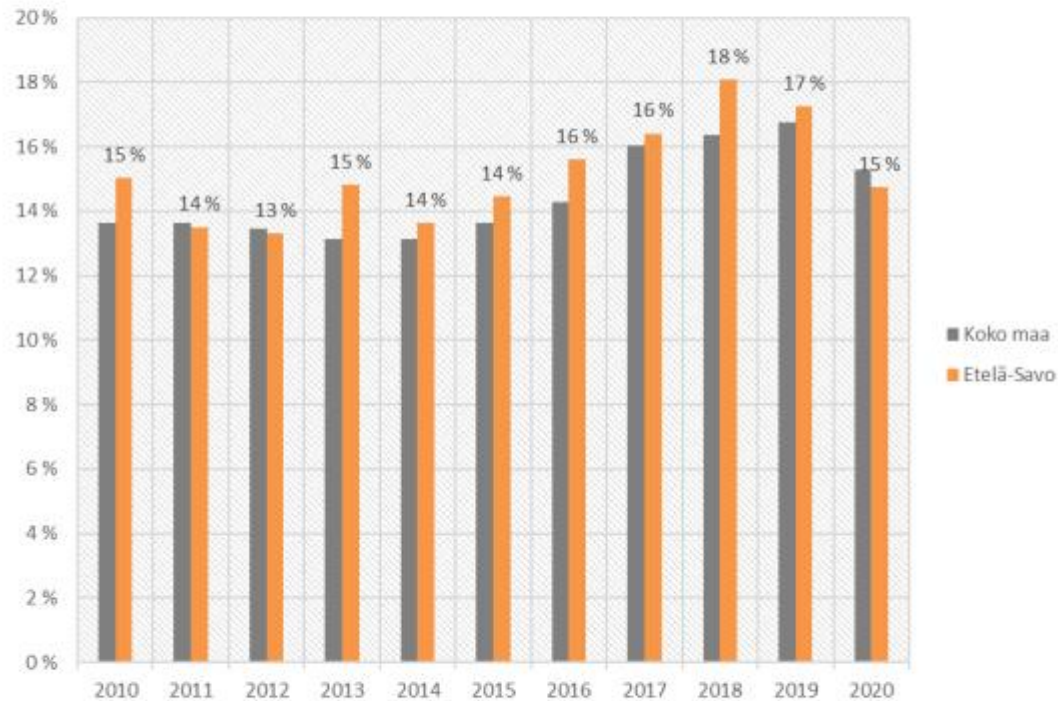
Poliisin tietoon tulleet rattijuopumukset 2010–2020



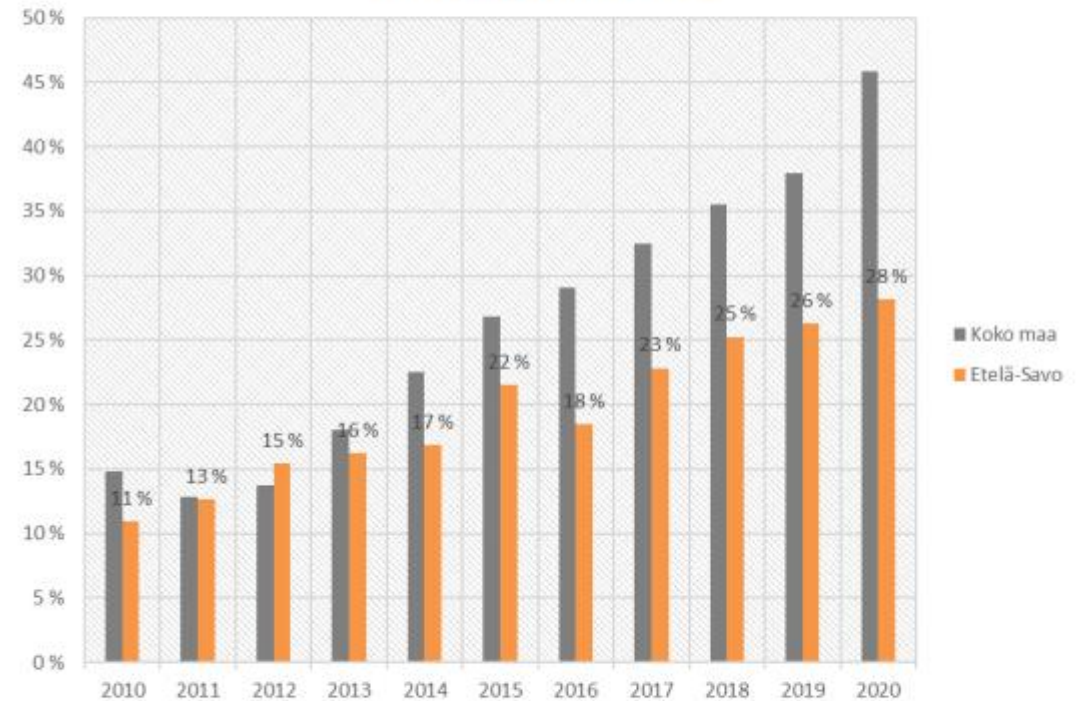
*Vuoden 2020 lukumäärät alustavia ja voivat tarkentua myöhemmin.

RATTIJUOPUMUKSET LIIKENNERIKOSTILASTOISSA

Poliisin tietoon tulleet liikennerikokset
Rattijuopumusten osuus liikennerikoksista

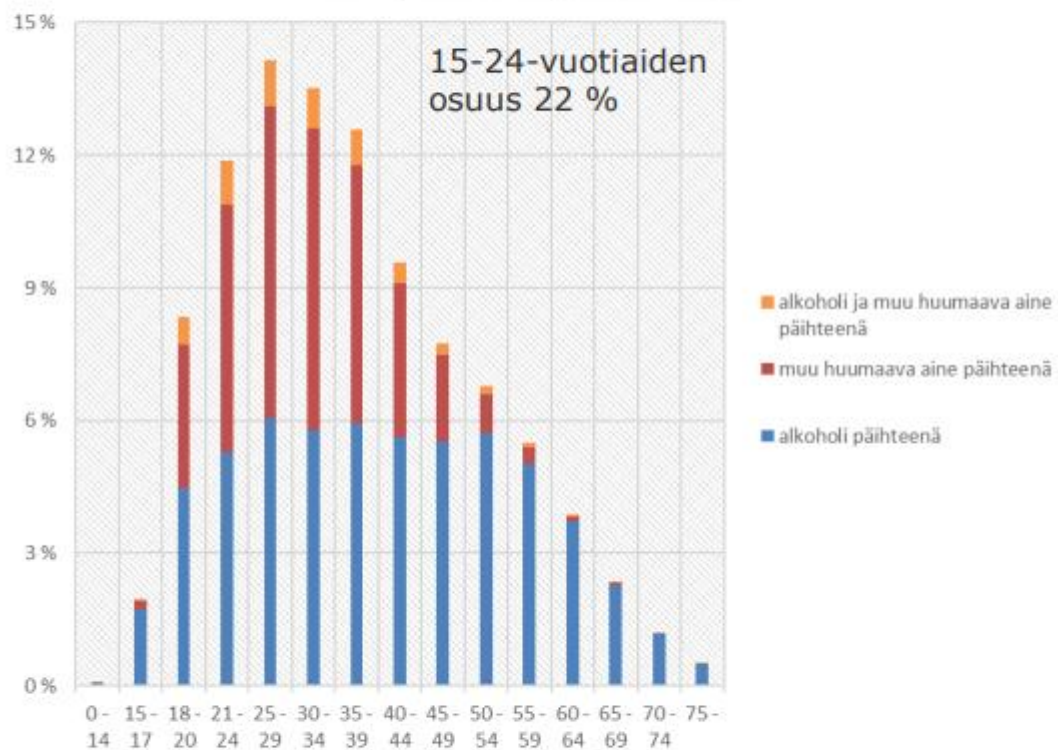


Poliisin tietoon tulleet liikennerikokset
Muu huumaava aine päihteinä, osuus rattijuopumuksista

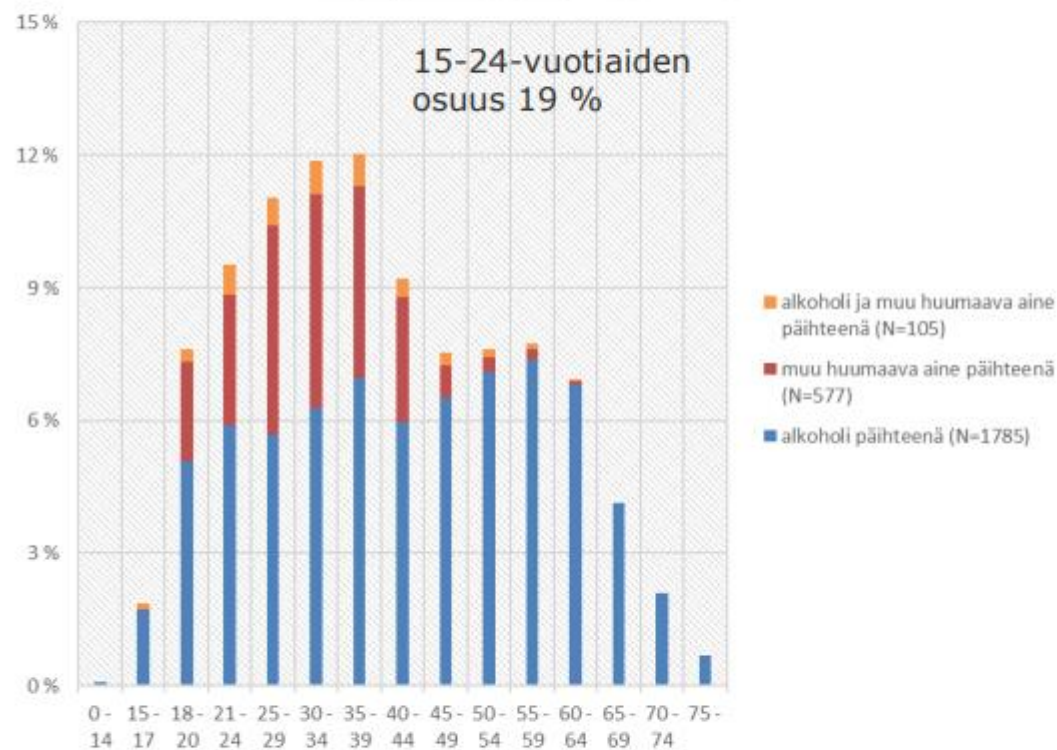


RATTIJUOPUMUKSET LIIKENNERIKOSTILASTOISSA

Rattijuopumukseen syylliseksi epäillyt ikäryhmittäin, koko maa



Rattijuopumukseen syylliseksi epäillyt ikäryhmittäin, Etelä-Savo



Liikkuminen, ravinto, uni (Mikkelin nuoret)

- Vähintään tunnin päivässä liikkuvat (2017-2019-2021)
 - 4.-5. lk: 48 % → 42 % → 45 % (koko maa 45 %-40 %-43 %)
 - 8.-9. lk: 22 % → 23 % → 26,5 % (koko maa 19 %-22 %-24 %)
 - amm. opisk.: 11 % → 15 % → 15,3 % (koko maa 12,6 %-15 %-15,4 %)
 - lukiolaiset: 14 % → 12 % → 22 % (koko maa 13 %-14 %-17,5 %)
- Harrastaa hengästyttävää liikuntaa vapaa-ajalla korkeintaan 1 tunnin viikossa, % (2017-2019-2021)
 - 8.-9. lk: 23 % → 28 % → 23 % (koko maa 24 %-28 %-28 %)
 - amm.opisk.: 41 % → 47 % → 39 % (koko maa 38 %-43 %-42 %)
 - lukiolaiset: 22 % → 31 % → 26 % (koko maa 22,5 %-27 %-26 %)
- Kouluissa pitkiä liikuntavälitunteja on mahdollista lisätä (Teaviisari 2016-2018-2020)
 - Mikkelissä 65 % → 56 % → 56 % kouluista toteuttaa pitkiä välitunteja (koko maa 61 %-64 %-64 %)
- Osa lapsista ja nuorista jättää päivittäisen koululounaan väliin (2017-2019-2021)
 - 8.-9. lk: 32 % → 36 % → 27 % (koko maa 30 %-36,5 %-34 %)
 - amm. opisk.: 18,5 % → 37 % → 39 % (koko maa 27 %-36 %-30 %)
 - lukiolaiset: 23 % → 40 % → 35 % (koko maa 23 %-30 %-30 %)
- Nuorten nukkuminen (2017-2019-2021), nukkuu arkisin alle 8 tuntia
 - yläluokkalaisista 31,5 % → 36 % → 36 %
 - ammattiin opiskelevista 57 % → 62 % → 59 %
 - lukiolaisista 35 % → 34 % → 46,5 %

15.12.2021

Kolmannes lasten ja nuorten askelista vähentynyt

Lasten liikkuminen: Move!-seurannan mukaan viides- ja kahdeksaluokkalaista yli kolmanneksella fyysinen toimintakyky on niin heikolla tasolla, että se voi vaikeuttaa arjessa jaksamista.

Arttu Mäkelä/STT

Korona-aika nieläisi kolmannes lasten ja nuorten päivittäistä askelista, kertoo UKK-instituutin johtaja, professori Tommi Vasankari.

Kun lapset ja nuoret jäivät vuoden 2020 toukokuussa koulun sijaan kotiin opiskelemaan, jäi heiltä nupumaan jopa 30–40 prosenttia päivän askelista. Etäopiskelun ja etätyön myötä ihmisiltä jäivät pois paitsi koulu- ja työmatkat myös päivän aikana tapahtuva lounaalla, kahvilla ja palaverissa käyminen.

Kun ollaan kotona vessan, työpöydän ja jääkaapin välisessä Bermudan kolmiossa, niin siinä ei kauheasti askelita kerry, Vasankari summaa.

Noin 40 prosentilla 5. ja 8. luokan oppilaisia fyysinen toimintakyky on tasolla, joka voi vaikeuttaa arjessa jaksamista, selviää lasten ja nuorten kuntoa mittaan Move!-seurannan tuloksista. Erityisesti keskivartalon lihaskunto on heikentynyt edellisvuoteen verrattuna.

Lihaskunnan heikentyminen erityisesti tuon keskivartalon lihaskunnan osalta on tänä vuonna nyt sellainen uusi juttu, kehittämisspäällikkö Mikko Huhtiniemi Jyväskylän yliopiston liikuntatieteellisestä tiedekunnasta kertoo STT:lle, mutta alleviivaa laskun koskevan ainakin toistaiseksi vain tätä vuotta.

Vaikka esimerkiksi kestävyyskunnan lasku on näytynyt viidesluokkalaisten osalta tuoreeltaan pysähtyneen, ehti laskua olla tätä edeltävät viisi vuotta.

Viides- ja kahdeksaluokkalaisten tuloksissa on myös paljon alueellista vaihtelua. Fyysisen toimintakyvyn kokonaistulokset ovat esimerkiksi Uudenmaan, Pirkanmaan ja Pohjois-Pohjanmaan alueella valtakunnallisia tuloksia parempia, kun taas Lapin, Kainuun ja Satakunnan tulokset ovat kotoaan tuloksia heikompia.

Syitä alueellisiin eroihin voivat olla esimerkiksi pidemmät koulu- tai harrastusmatkat, jotka saatetaan kulkea useammin autonsa istuen. Maaseudulla voi olla myös



Viides- ja kahdeksaluokkalaisten fyysisessä toimintakyvyssä on alueellista vaihtelua. Parhaassa kunnossa vaikuttavat olevan Uudenmaalla, Pirkanmaalla ja Pohjois-Pohjanmaalla asuvat lapset.

vähemmän harrastusmahdollisuuksista verrattuna tiivistimmän asuttuihin kaupunkimaaisiin seutuun.

Kaupunkialueella voi olla myös tarjolla erilailla lähiliikuntapaikkoja, joiden parempi saatavuus voi osaltaan ruokkia liikkumista ja toimintakyvyn kehittämistä.

Lasten ja nuorten kuntotutkimuksen kanssa samaan aikaan kerrottiin myös varusmiesten kunnosta. Vuonna 2021 varusmiesten kestävyyskunto on mittainhistorian toiseksi huonoin, kerrottiin Nältin

liikuntaneuvoston tiedotteessa.

Varusmiehet suorittavat palveluksensa alussa 12 minuutin juoksu-testin, jonka tulos oli kuluvana vuonna keskimäärin 2 376 metriä. Lihaskunnonlaatuun hyväkuntoisten varusmiesten osuus on viime vuosina hieman laskenut ja heikkokuntoisten osuus kasvanut. Varusmiespalveluksessa on noin 70 prosenttia 19-vuotiaista miehistä.

Jos tästä kolmasosa jäi alle 2 200 metrin, niin puhutaan todella isoista haasteista, Vasankari summaa juoksu-testin tuloksista.

Jos kestävyyskuntoa ei saada hänen mukaansa kehitettyä merkittävästi paremmaksi voivat työkykyongelmat koitella ovelta joihin aiempaa aiemmin.

Ikä, jolloin työkykyongelmat ovat vastassa, ei sinikään ole 70 vuotta, vaan jotain muuta.

Varusmiesten palmo on lisäksi noussut aiempaa kovempaa tahtiin korona-aikana. Siinä missä vajaassa 30 vuodessa varusmiehet ovat saaneet keskimäärin kahdeksan kiloa lisää painoa, on paino noussut pelkästään viime vuodesta 600–700 grammaa.

MATIAS HONKAMA



Liikkumattomuus maksaa

- Terveysten kannalta liian vähäinen liikkuminen aiheuttaa Suomessa vuosittain vähintään 3,2 miljardin euron kustannukset.
- Kuntatasolla tämä tarkoittaa kymmenien, jopa satojen miljoonien eurojen kustannuksia vuodessa.
- Jos viisi prosenttia liian vähän liikkuvista saadaan liikkumaan suositusten mukaisesti, se tuo kunnalle satojen tuhansien, jopa miljoonien säästöt.
- Liikuntaneuvontaan käytetty vuotuinen summa kyetään säästämään jo neljän diabetestapauksen ehkäisyllä.
- Liikuntaneuvontaan sijoitettu raha saadaan takaisin tuottojen kera jo saman vuoden aikana.

Lähde: Vasankari T, Kolu P (toim.) Liikkumattomuuden lasku kasvaa – vähäisen fyysisen aktiivisuuden ja heikon fyysisen kunnon yhteiskunnalliset kustannukset. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 31/2018.



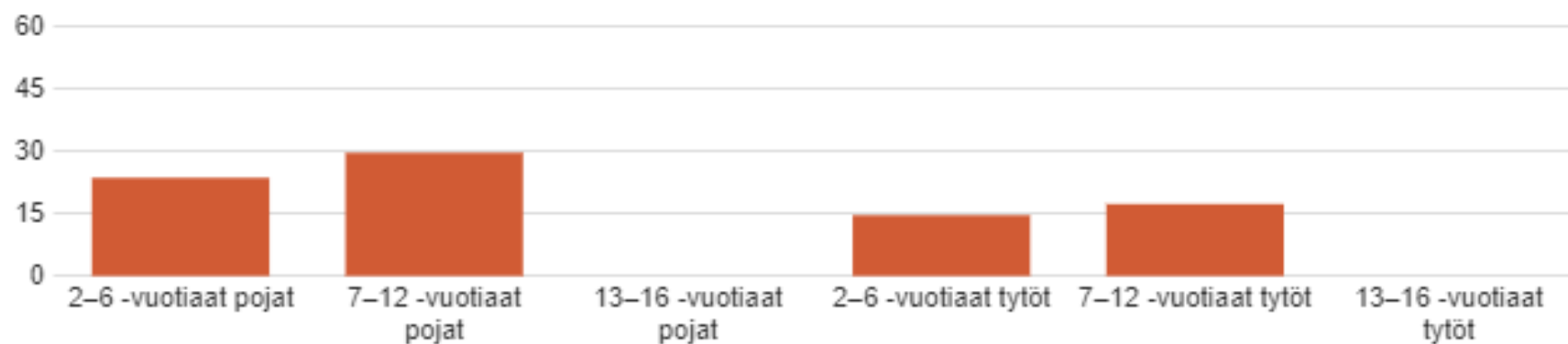
Yksi elämä
Nautitaan päivittäin.



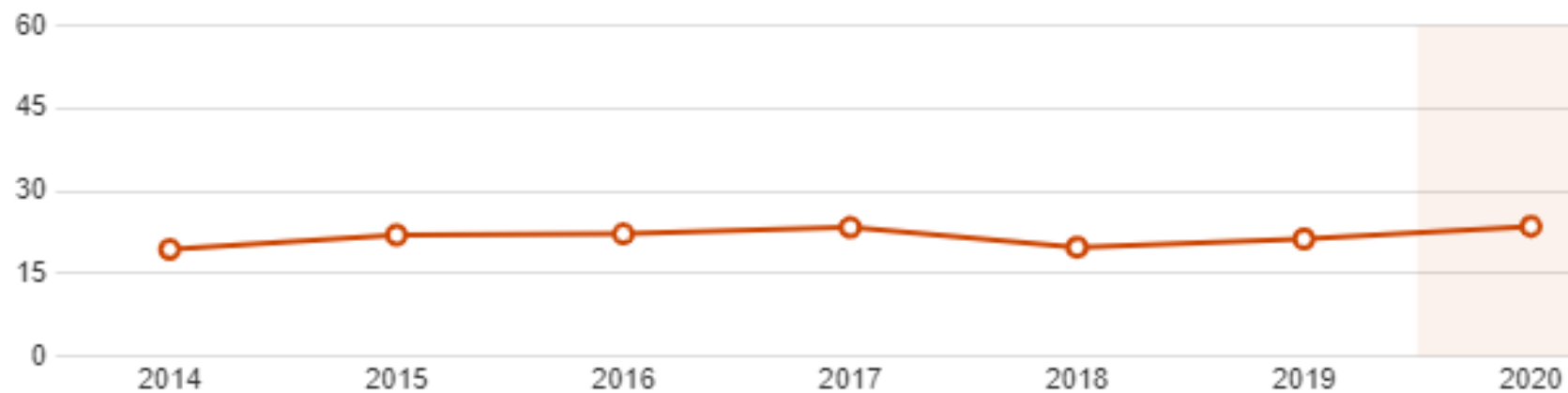
Lihavuus ja ylipaino (Mikkeli)

- Ylipainoisia (2017-2019-2021)
 - 2-6-vuotiaat: 17 % → 17 % → **19 %** (2020 koko maa 21,5 %)
 - 7-12-vuotiaat: 21 % → 23 % → **23,6 %** (2020 koko maa 24,6 %)
 - 13-16-vuotiaat: 21 % → 21 % → **23,4 %** (koko maa 25,1 %)
 - 8.-9. lk: 14 % → 14 % → **18 %** (koko maa 16 %-17 %-18 %)
 - amm.opisk: 24 % → 23 % → **27 %** (koko maa 24 %-25 %-26,6 %)
 - lukiolaiset: 12 % → 16 % → **13 %** (koko maa 15,5 %-16 %-17 %)
- Lihavien aikuisten määrä on kasvanut:
 - 20-64 -vuotiaat: lihavien osuus on 19 % (koko maa 23 %)
 - yli 65 -vuotiaat: lihavien osuus 21 % (koko maa 21 %)
- Lihavien aikuisten määrä on yli EU:n keskiarvon (15 %)
- Arviot osoittavat, että Suomessa lähes 40 prosenttia ennenaikaisista kuolemista voidaan selittää käyttäytymiseen liittyvillä riskitekijöillä, kuten ravintoon liittyvillä riskeillä, tupakoinnilla, alkoholin käytöllä ja liikkumattomuudella.
- Ravintoon liittyvillä riskeillä voidaan selittää kaikista kuolemista noin 20 prosenttia (11 000), mikä on hieman suurempi osuus kuin EU:ssa keskimäärin.

Ylipainon ja lihavuuden yleisyys ikäryhmittäin



Ylipainon ja lihavuuden yleisyys vuosittain

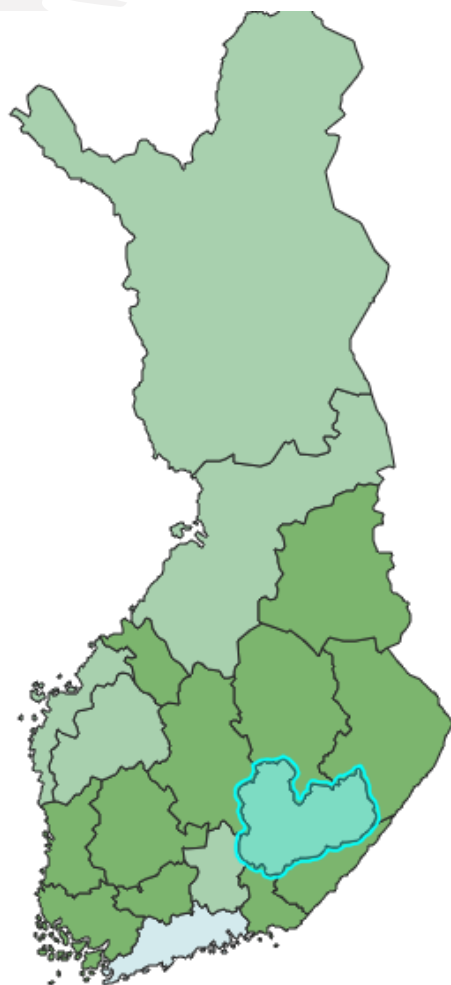
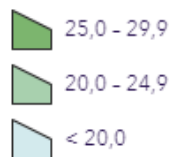


25-74-vuotiaat

2022

2022 | Naiset

Lihavuuden esiintyvyys (%)

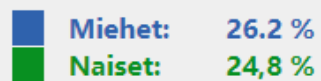


Valitse sukupuoli: ⇌



Maakunta: Etelä-Savo

Lihavuuden esiintyvyys vuonna 2022

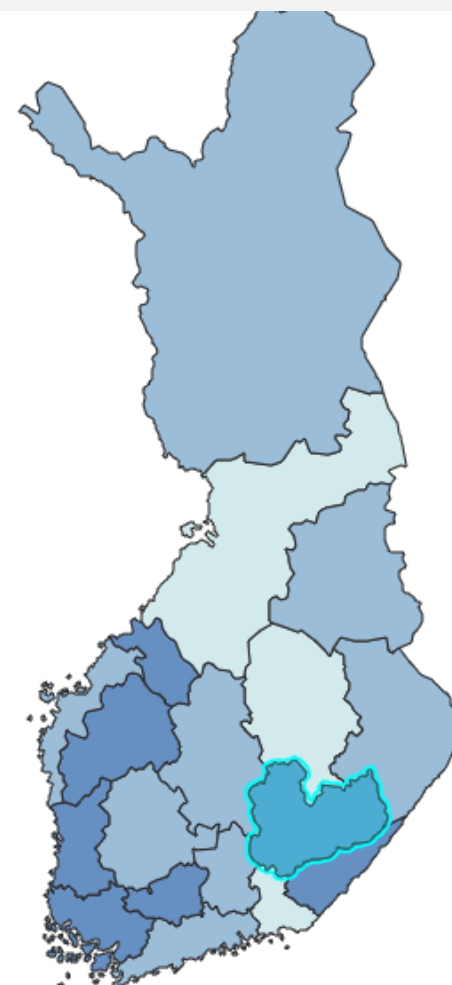
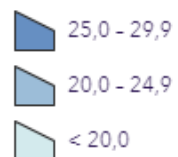


25-74-vuotiaat

2022

2022 | Miehet

Lihavuuden esiintyvyys (%)

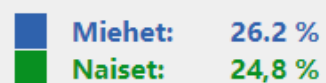


Valitse sukupuoli: ⇌



Maakunta: Etelä-Savo

Lihavuuden esiintyvyys vuonna 2022



- Diabeteksen hoidosta syntyvät Mikkelille terveydenhoidon suurimmat kustannukset.
- Diabeteksen suorat kustannukset terveydenhuollolle ovat arviolta **505 milj. euroa vuodessa vuonna 2002 (koko maa)**.
- Komplisoitumattoman (lisäsairauksettoman) diabeteksen aiheuttamat kustannukset ovat **342 euroa/potilas/vuosi**.
- **Komplisoitunut diabetes**, jossa potilaalla esiintyy muita lisäsairauksia, on kustannuksiltaan **24-kertainen eli 8 332 euroa/potilas/vuosi**.
- Väestöryhmien välisten erojen kaventumisen myötä 30 % tapauksista vähenisi, mikäli vähemmän koulutetut sairastaisivat diabetesta yhtä vähän kuin korkeammin koulutetut.
 - Tällöin diabeteksestä aiheutuvat suorat kustannukset vähenisivät karkeasti arvioiden **353,5 milj. euroon**, ja säästö olisi 151,5 milj. euroa vuodessa. Mikkelissä säästö olisi 1,515 milj. euroa vuodessa (1 % koko maan kuluista).

Lapsuus- ja nuoruusiässä todettu ylipainoisuus ja lihavuus ennustavat myöhempää ylipainoisuuden riskiä

Tracking of overweight and obesity from early childhood to adolescence in a population-based cohort - the Tromsø Study, *FR Futures*

Ohjeistus: "FR Futures" -tutkimusohjelma

Tutkimus

Tutkimus: Tutkimus on populaatio- ja väestötutkimus, jossa seurataan lapsia ja nuoria, jotka olivat ylipainoisia/ihavia 5-7 vuoden iässä, ja seurataan heidän ylipainoisuuttaan/ihavuuttaan 15-17 vuoden iässä. Tutkimus on osa Tromsø Study, FR Futures -tutkimusohjelmaa.

Tulokset: Tutkimuksen tulokset osoittavat, että lapsilla, jotka olivat ylipainoisia/ihavia 5-7 vuoden iässä, oli noin 11-kertainen riski olla ylipainoinen tai lihava 15-17 vuoden iässä verrattuna lapsiin, jotka olivat normaalipainoisia 5-7 vuoden iässä.

Yhteenveto: Ylipainoisuus/ihavuus lapsuudessa ja nuoruudessa on merkittävä riskitekijä myöhempään ylipainoisuuteen/ihavuuteen. Tämä tutkimus korostaa tärkeitä toimenpiteitä lapsuuden ja nuoruuden ylipainoisuuden ehkäisyyn.

Lähteet: Evensen E, Wilsgaard T, Furberg AS ym. Tracking of overweight and obesity from early childhood to adolescence in a population-based cohort - the Tromsø Study, *FR Futures*. *BMC Pediatr* 2016;16:64.



Lapsilla, jotka olivat ylipainoisia/ihavia 5-7 vuoden iässä, oli noin 11-kertainen riski olla ylipainoinen tai lihava 15-17 vuoden iässä (verrattuna lapsiin, jotka olivat normaalipainoisia 5-7 vuoden iässä)

60 % ylipainoisista/ihavista 5-7-vuotiaista lapsista oli edelleen ylipainoisia/ihavia 15-17-vuotiaina.

Lähde: Evensen E, Wilsgaard T, Furberg AS ym. Tracking of overweight and obesity from early childhood to adolescence in a population-based cohort - the Tromsø Study, *FR Futures*. *BMC Pediatr* 2016;16:64.

Nuorten ylipaino yhteydessä useaan fyysistä ja psyykkistä hyvinvointia kuvaavaan tekijään

- Koettu terveydentila
- Päivittäiset oireet
- Masennusoireilu
- Ahdistuneisuusoireet
- Yksinäisyys
- Kiusaamiskokemukset, kiusaaminen ulkonäön vuoksi
- Kokemukset seksuaalisesta häirinnästä
- Tyytyväisyys elämään

Lähde: Mäki P, Hedman L, Oksanen J, Lavikainen E, Laatikainen T, Halme H. Nuorten ylipaino, ilme arvioitu terveydentila ja hyvinvointi - Kouluterveyskytelyn 2017 tuloksia. Tutkimuksesta tilaisuus 29, elokuu 2019. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, Helsinki. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-379-3>

Lihavuuden tausta- ja riskitekijöitä

- Yksinkertaistetusti: lihavuus on seurausta pitkäaikaisesta liiallisesta energiansaannista suhteessa energiankulutukseen
- Taustalla on kuitenkin monia yksilöllisiä ja yhteiskunnallisia tekijöitä
- Perimä, useat geenit voivat vaikuttaa lihomistaipumukseen, mutta lihavuuden synnyssä ratkaiseva vaikutus on elinympäristöllä ja elintavoilla
- Psykososiaaliset tekijät (sosioekonominen asema, stressi, yksinäisyys, masennus)
- Varhainen ravitsemus, lapsen ja koko perheen ruokatottumukset ja syömiskäyttäytyminen
- Fyysinen aktiivisuus ja uni
- Vanhempien lihavuus, äidin tupakointi raskauden aikana lapsuusiän lihavuuden riskitekijöitä

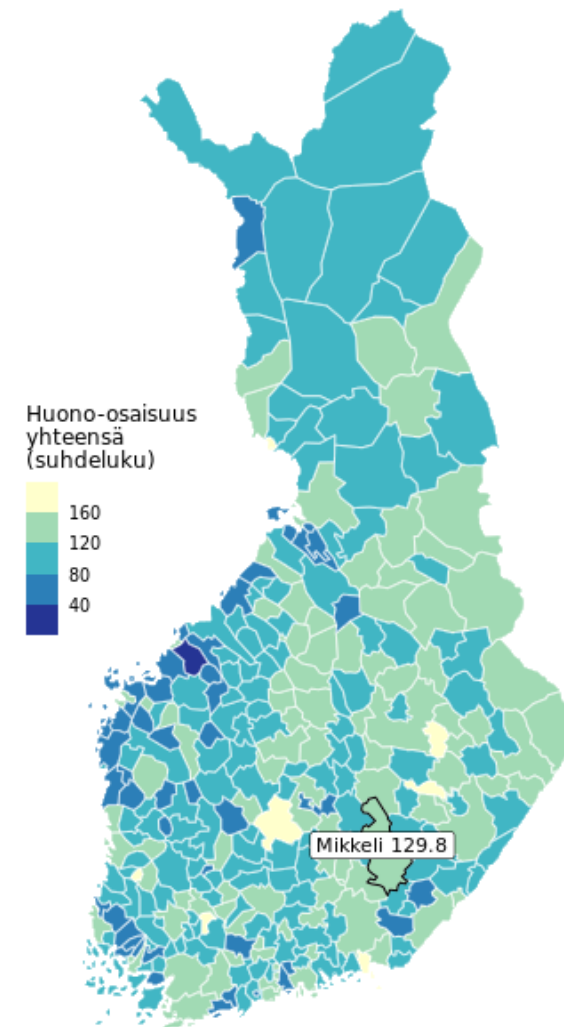
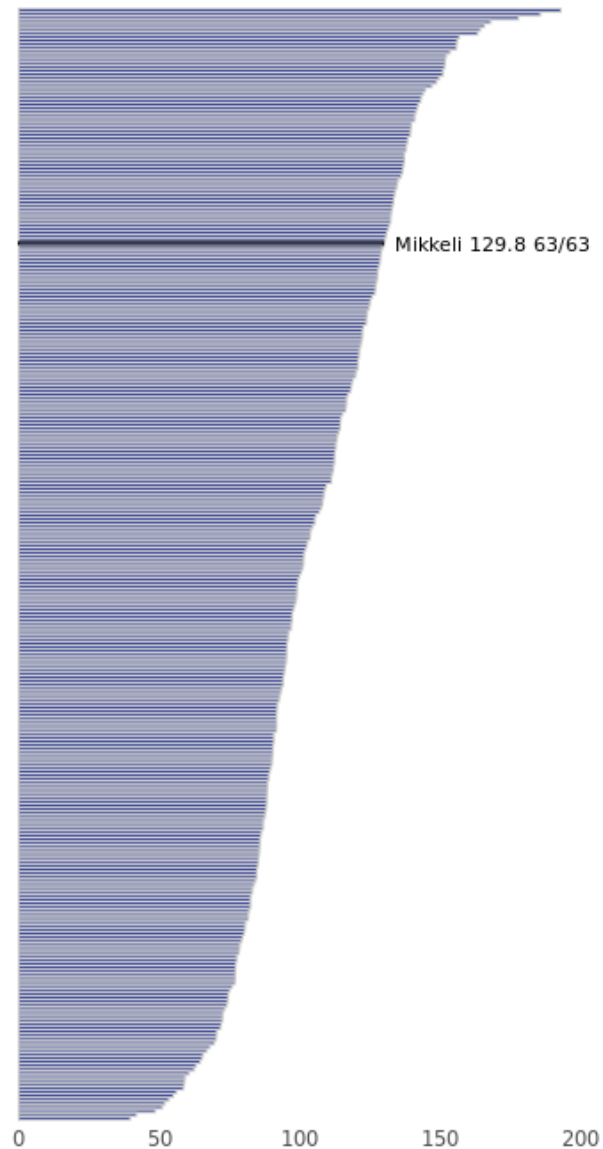
Lähde: Lihavuus (lapset, nuoret ja aikuiset). Käypä hoito -suositus.
Suomalainen Lääkäriseuran Duodecim - Seuran Lihavuusohjelmat 2011

MIKKELI

Huono-osaisuus yhteensä

Aluetaso: Kunnat

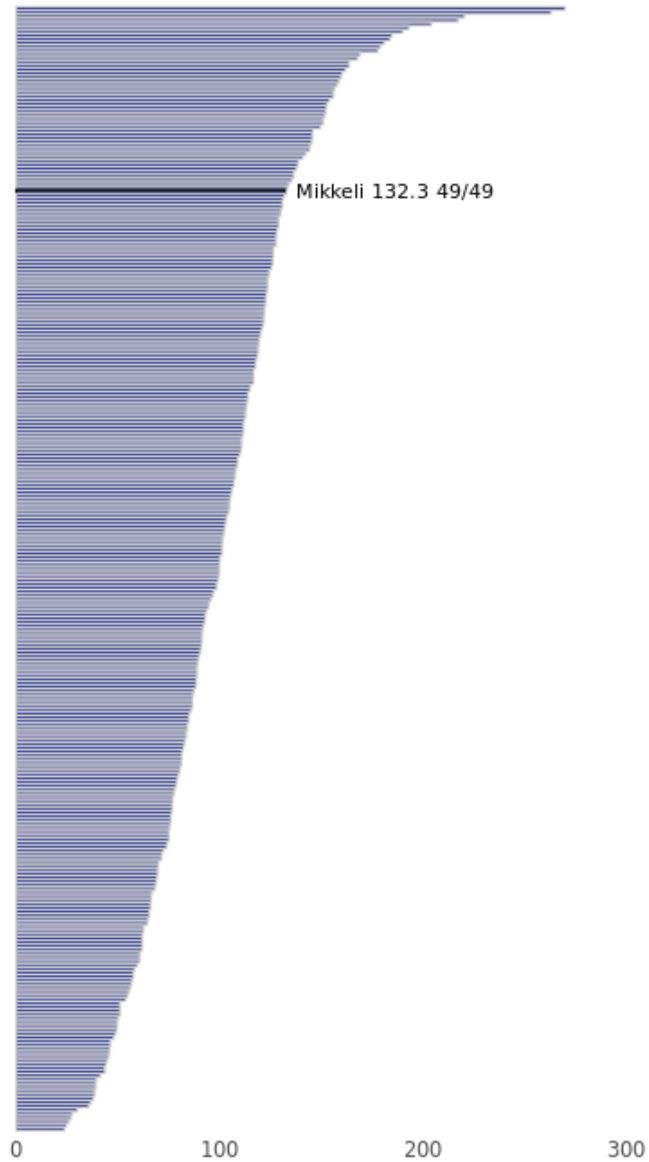
Huono-osaisuus



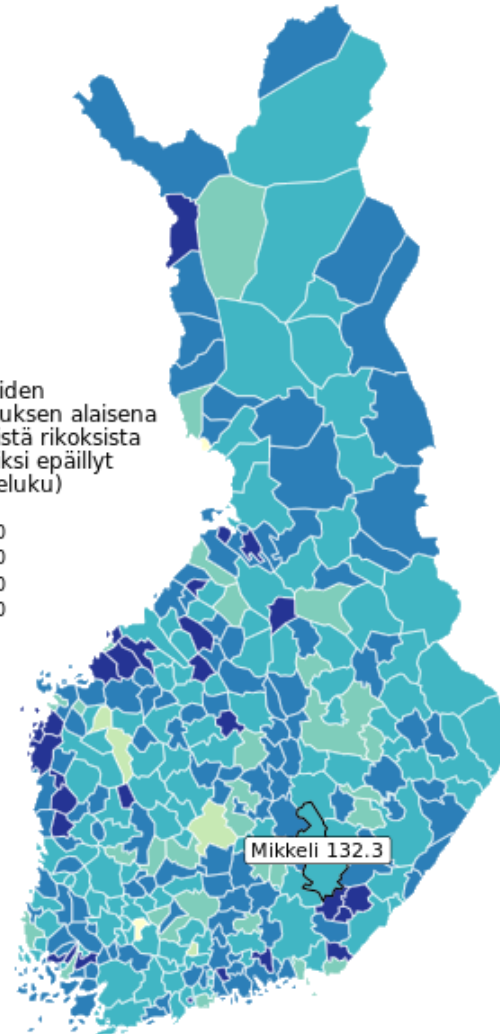
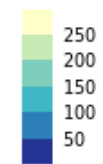
Päihteiden vaikutuksen alaisena tehdyistä rikoksista syyllisiksi epäillyt

Aluetaso: Kunnat

MIKKELI



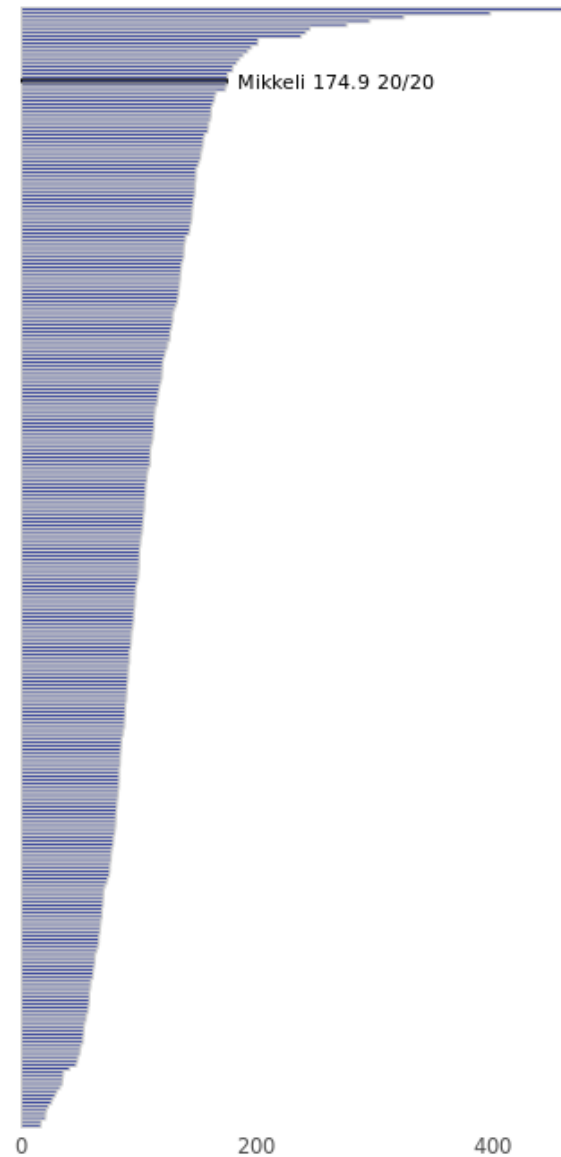
Päihteiden vaikutuksen alaisena tehdyistä rikoksista syyllisiksi epäillyt (suhdeluku)



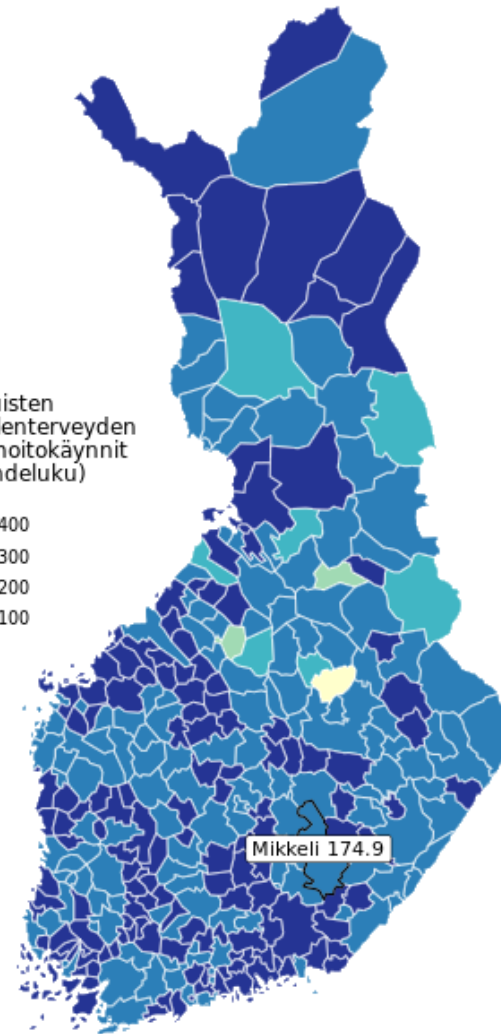
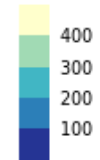
Aikuisten mielenterveyden avohoitokäynnit

Aluetaso: Kunnat

MIKKELI



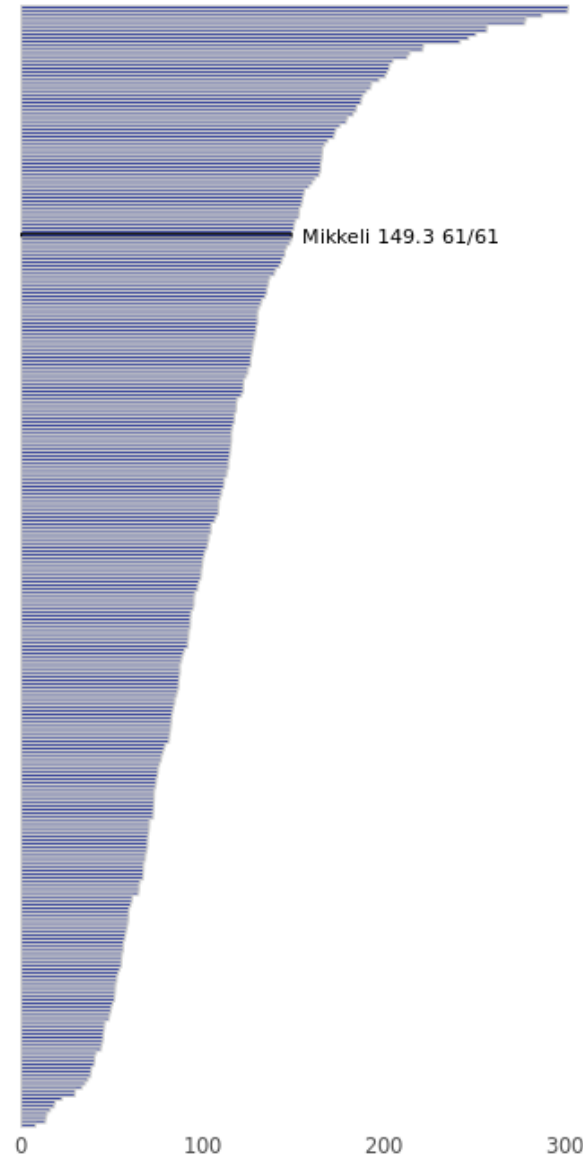
Aikuisten
mielenterveyden
avohoitokäynnit
(suhdeluku)



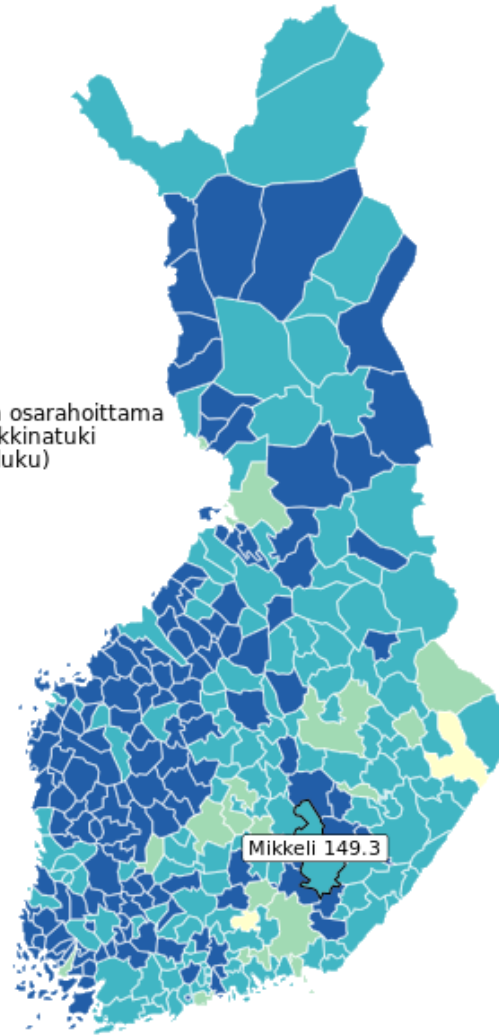
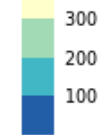
Kunnan osarahoittama työmarkkinatuki

Aluetaso: Kunnat

MIKKELI



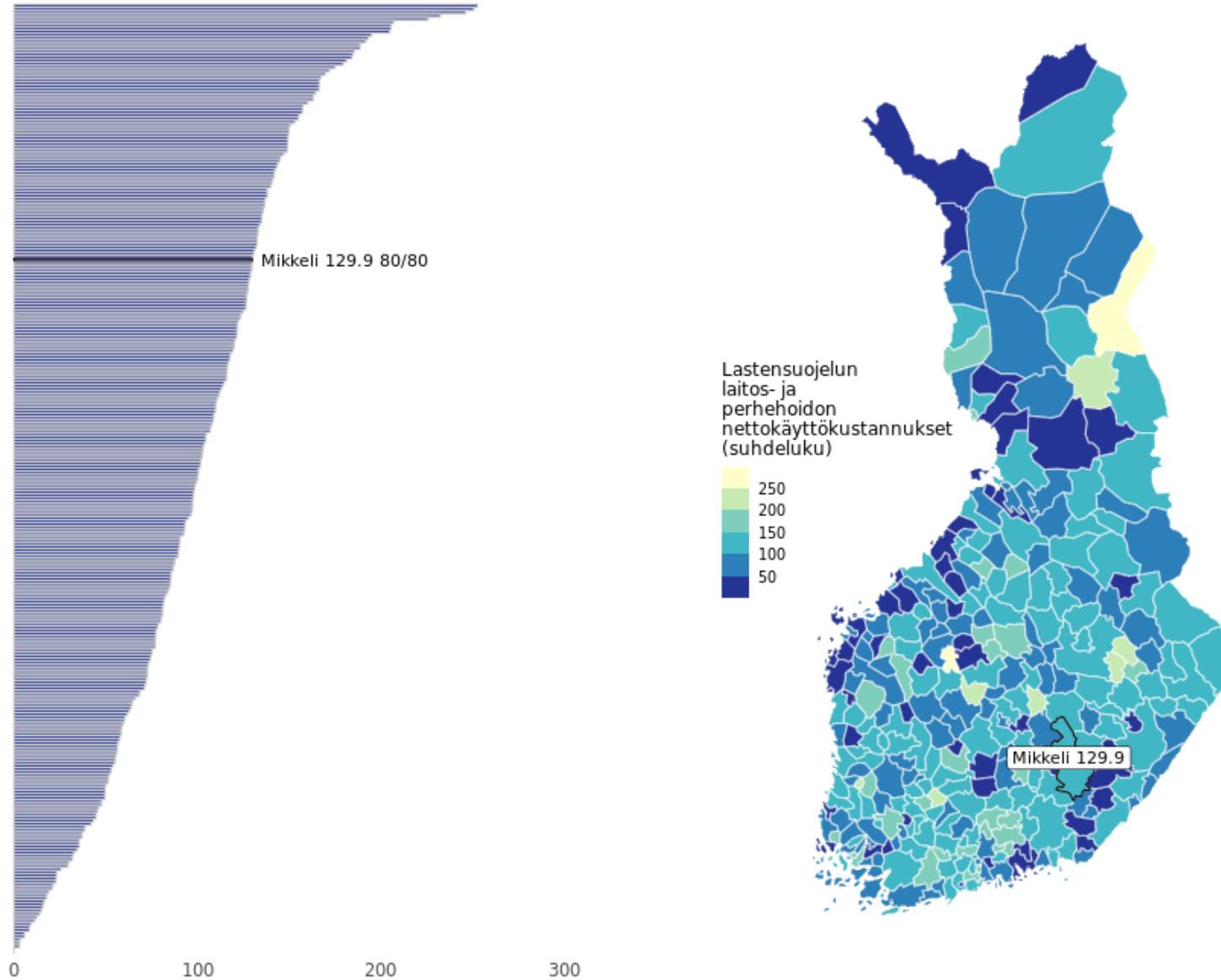
Kunnan osarahoittama
työmarkkinatuki
(suhdeluku)



Lastensuojelun laitos- ja perhehoidon nettokäyttökustannukset

Aluetaso: Kunnat

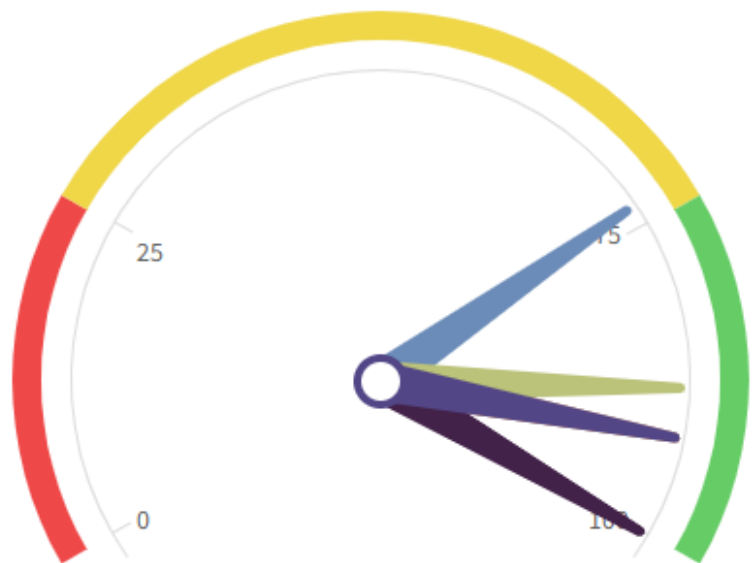
MIKKELI



Hyvinvoinnin ja
terveyden
edistäminen, kunnan
toiminta

Kuntajohto : Mikkeli 2021

MIKKELI



Huono tulos Parannettavaa Hyvä tulos

Kuntajohto

- Sitoutuminen
- Johtaminen
- Seuranta ja tarveanalyysi
- Voimavarat
- Osallisuus

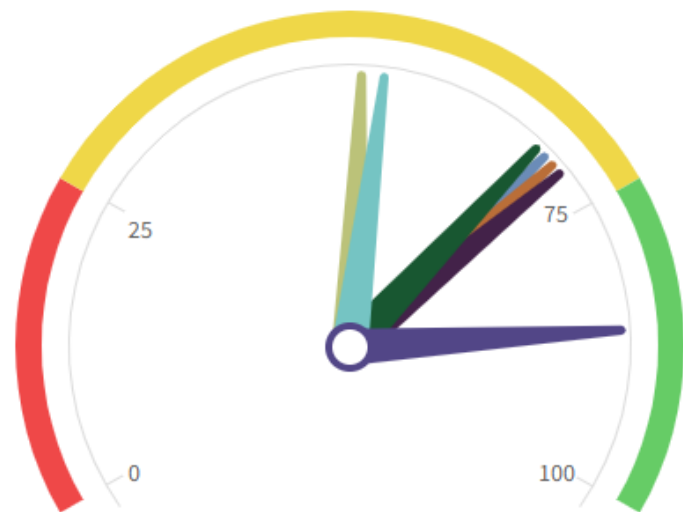
Aineisto päivitetty 11.01.2022

← Pisteet

	Mikkeli	Koko maa
Kuntajohto	89	78
Sitoutuminen <i>i</i>	73	80
Johtaminen <i>i</i>	92	76
Seuranta ja tarveanalyysi <i>i</i>	100	87
Voimavarat <i>i</i>	88	78
Osallisuus <i>i</i>	92	71

MIKKELI

Perusopetus : Mikkeli 2019



■ Huono tulos

■ Parannettavaa

■ Hyvä tulos

Perusopetus

- Sitoutuminen
- Johtaminen
- Seuranta ja tarveanalyysi
- Voimavarat
- Yhteiset käytännöt
- Osallisuus
- Muut ydintoiminnot

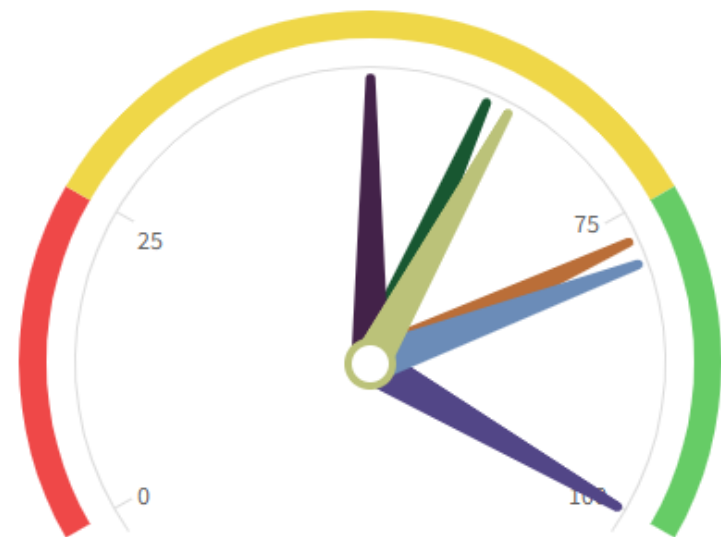
Aineisto päivitetty 11.01.2022

← Pisteet

	Mikkeli	Koko maa
Perusopetus	67	66
Sitoutuminen i	69	60
Johtaminen i	70	68
Seuranta ja tarveanalyysi i	71	68
Voimavarat i	51	57
Yhteiset käytännöt i	86	82
Osallisuus i	68	65
Muut ydintoiminnot i	53	62

MIKKELI

Liikunta : Mikkeli 2020



Huono tulos

Parannettavaa

Hyvä tulos

Liikunta

- Sitoutuminen
- Johtaminen
- Seuranta ja tarveanalyysi
- Voimavarat
- Osallisuus
- Muut ydintoiminnat

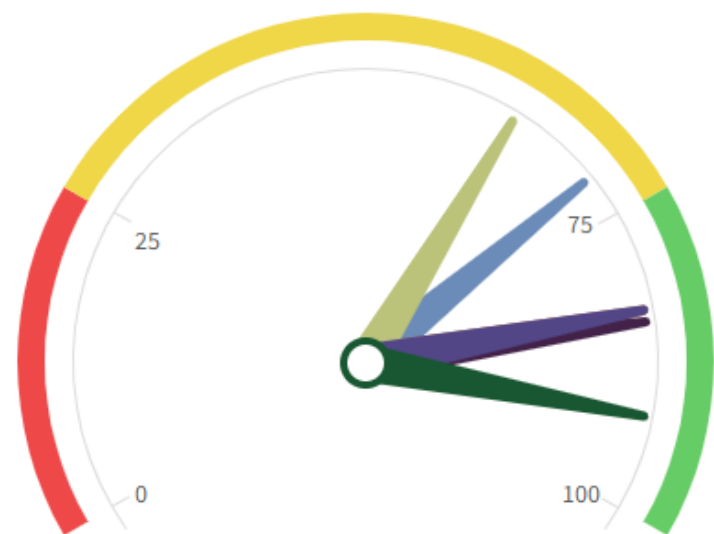
Aineisto päivitetty 11.01.2022

← Pisteet

	Mikkeli	Koko maa
Liikunta	71	72
Sitoutuminen i	79	62
Johtaminen i	77	83
Seuranta ja tarveanalyysi i	50	54
Voimavarat i	62	63
Osallisuus i	100	95
Muut ydintoiminnat i	60	75

MIKKELI

Kulttuuri : Mikkeli 2021



Huono tulos

Parannettavaa

Hyvä tulos

Kulttuuri

- Sitoutuminen
- Johtaminen
- Seuranta ja tarveanalyysi
- Voimavarat
- Osallisuus
- Muut ydintoiminnat

Aineisto päivitetty 11.01.2022

← Pisteet

	Mikkeli	Koko maa
Kulttuuri	79	66
Sitoutuminen i	71	67
Johtaminen i	83	78
Seuranta ja tarveanalyysi i	84	51
Voimavarat i	63	61
Osallisuus i	83	69
Muut ydintoiminnat i	92	69

Koronan vaikutukset

- Koronan vaikutukset ovat olleet suurimmat haavoittuvassa asemassa oleviin ryhmiin, kuten lapset, nuoret, erityisryhmät (eri vammaisryhmät, maahanmuuttajat).
- Lapsilla ja nuorilla on lisääntynyt koulu-uupumus, ahdistus, masennus, riittämättömyys, kyynisyys koulua kohtaan, yksinäisyys ja vähentynyt yhteenkuuluvaisuus (erityisesti tytöillä).
- Vaikea ahdistuneisuus ja masennusoireet lisääntyivät kaiken ikäisillä tytöillä.
- Hoitoon hakeutuminen lisääntyi ja psykiatrian jonot kasvoivat.
- Osalla nuorista oli vaikeuksia saada apua ja palveluita vakaviin mielenterveysongelmiin jo koronapandemian ykkösvaiheessa.
- Heikoimmin toimeentuleviin perheisiin kuuluvat nuoret arvioivat koronalla olevan omaan elämään myös pitkäaikaisvaikutuksia.
- Sosiaalisten suhteiden rajoitukset vaikuttivat nuorten identiteetin rakentumiseen ja itsenäistymiseen ja lisäsi yksinäisyyttä, eristäytymistä ja passivoitumista.
- Kaikille nuorille koti ei ole turvallinen paikka.
- Nuoret aikuiset (20-29 v. ja 30 -39 v.) samoin maahan muuttaneet ja vammaiset henkilöt kokivat eniten kuormittuneisuutta ja mielenterveyden ongelmia. Toisaalta maahan muuttaneet kokivat muuta väestöä useammin myös myönteisiä vaikutuksia.
- Naisten työllisyys kärsi miesten työllisyyttä enemmän poiketen aiemmista kriiseistä.
- Hoitohenkilöstö kokee voimakasta fyysistä ja henkistä kuormittuneisuutta.
- Etäopetuksen aikana opettajat (61 %) kokivat riittämättömyyden tunnetta.
- Vauvaperheiden jaksaminen on heikentynyt (FinLapset -kyselytutkimus 2020).
- Vaikutukset liikkumiseen kaikilla ikäryhmillä ovat olleet yksilöllisiä.
- Ikäihmisten kokemat kielteiset vaikutukset ovat olleet ennakoitua vähäisempiä. Ikäihmisten resilienssi!
- Ikäihmisten yksinäisyyden ehkäisyyn ja virkistysmahdollisuuksien turvaamisen tulee vastaavissa tilanteissa kiinnittää ennakoivasti huomioita.

Lähteet: Sihvonen & Saarikallio-Torp, 2020: Sosiaalisten suhteiden rajoitukset nuorten itsenäistymisen esteenä.

Heikkola & Karppinen, 2020

FinLapset- kyselytutkimus 2020

Sini Siltanen, THL, 20.9.2021, Eriarvoisuus ja heikoimmassa asemassa olevat -webinaarissa (Koronan yhteiskunnalliset vaikutukset -webinaarisarja)

Johtopäätökset

- Myönteinen kehitys nuorten raitistumisena alkoholin suhteen.
- Toisaalta päihteiden käytön huolestuttava suunta, laittomat huumeet yhä nuorempien saatavilla ja kokeiltavana. Jätevesitutkimuksen löydökset huolestuttavia.
- Aikuisväestön alkoholin käyttö on huolestuttavan yleistä ja lisääntynyt.
- Ehkäisevää päihdetyötä tarvitaan laaja-alaisesti ja huomio laittomien päihteiden käytön ehkäisyyn.
- Mielen hyvinvoinnin haasteet ovat kaikilla ikäryhmillä yhä lisääntyneet ja ovat vertailukaupunkeja ja koko maata yleisempiä.
- Mielen hyvinvoinnin haasteiden yleisyydestä johtuen ennaltaehkäisyyn ja varhaiseen tukeen panostaminen ja yksinäisyyden ehkäisy ovat tärkeitä kaiken ikäisillä.
- Mielen hyvinvoinnin tuki ehkäisee päihdehaittoja ja syrjäytymistä sekä ylläpitää työkykyä.
- Myönteistä kehitystä on koulukiusaamisen vähenemisessä kaikissa ikäryhmissä.
- Eriarvoisuuden ehkäisy
 - Lukiolaisten hyvinvointihaasteet yhä lisääntyneet ja hyvinvoinnin kokeminen heikentynyt, erityisesti lukiotyttöillä
 - Ammatillisessa oppilaitoksessa opiskelevien hyvinvointi on lisääntynyt
 - Hyvinvoinnissa eroja tyttöjen ja poikien välillä, tytöillä korostuneesti psyykkisen hyvinvoinnin haasteita kaikissa ikäryhmissä
 - Pojilla ylipaino ja lihavuus yleisempää kuin tytöillä
 - Työssäjaksamisessa eroja ikäryhmien välillä, nuorten aikuisten jaksamisessa eniten huolta
 - Haavoittuvassa asemassa olevat ovat kärsineet koronakriisistä eniten
- Elintapoihin vaikuttaminen on hyödyllistä sairastavuuden ehkäisemiseksi.
- Koronan haitalliset vaikutukset nuoriin, lapsiperheisiin ja kaikkiin haavoittuvammassa asemassa oleviin tunnistettava.

Lähteet

- Hyvän mielen kunta tarkistuslista. <https://mieli.fi/yhteiskunta/mielenterveys-suomessa/hyvan-mielen-kunta/tarkistuslista/>
- Jätevesitutkimus, THL. <https://thl.fi/fi/tutkimus-ja-kehittaminen/tutkimukset-ja-hankkeet/jatevesitutkimus>
- Kouluterveyskysely 2021, THL. <https://thl.fi/fi/tutkimus-ja-kehittaminen/tutkimukset-ja-hankkeet/kouluterveyskysely/kouluterveyskyselyn-tulokset>
- Koronan yhteiskunnalliset vaikutukset: <https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/ajankohtaista/tapahtumat/koronan-yhteiskunnalliset-vaikutukset-webinaarisarja#Koulutus>. Luettu 24.1.2022
- Miten huono-osaisuus vaihtelee alueiden välillä. <https://dialogi.diak.fi/2020/05/13/uusi-karttasivusto-paljastaa-miten-huono-osaisuus-vaihtelee-alueiden-valilla/>
- Suomen virallinen tilasto (SVT): Rikos- ja pakkokeinotilasto [verkkojulkaisu]. ISSN=2342-9151. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 24.1.2022].
- Sotkanet, THL.
- Teaviisari, THL.
- Vasankari & Kolu. 2018. (Toim.) Liikkumattomuuden lasku kasvaa- Vähäisen fyysisen aktiivisuuden ja heikon fyysisen kunnon yhteiskunnalliset kustannukset. Valtioneuvoston selvitys- ja julkaisusarja 3172018.